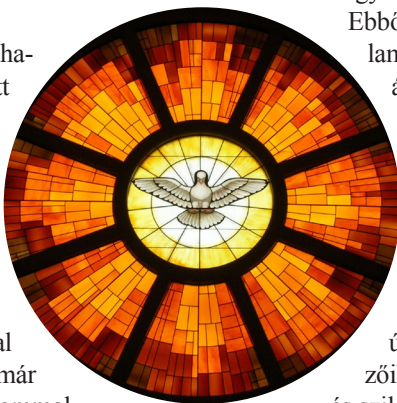

HA NEM MEGYEK EL, A VIGASZTALÓ NEM JÖN EL HOZZÁTOK

Krisztus Urunk mindazt beteljesítette itt a földön, amire küldetett; nekünk azonban még az Ige isteni természete örököseinek és részeseinek kellett lennünk, vagyis hogy eddigi életünket levette egy másik életre alakuljunk át, és a vallásos életmódra ismét visszatérjünk. Ez másképpen nem volt lehetséges, mint a Szentlélekben való részesedés által.

A Szentlélek elküldésére és reánk való leszállására az volt a legalkalmasabb időpont, amelyik Krisztusnak, a mi Üdvözítőnknek eltávozása után következett.

Mert amíg Krisztus Urunk látható testi valóságában még együtt volt híveivel, addig – úgy vélem – minden jóval elhalmozta őket. Amikor azután eljött az idő, és távoznia kellett mennyei Atyjához, mindenképpen szükség lett arra, hogy Szentlelke által legyen hívei segítségére, és a hit által szívünkben lakjék, és most már a Szentlélek birtokában bizalommal kiálthassuk: „Abba, Atya”, s hogy minden erényt könnyen megszerezzünk, továbbá erősek és legyőzhetetlenek legyünk az ördög cselvetésével és az emberek támadásaival szemben; hiszen bennünk lakik a mindenható Szentlélek!

Könnyen igazolható mind az ószövetségi, mind az újszövetségi Szentírás tanúságtétele alapján, hogy a Szentlélek valamiképpen mássá alakítja, és új életre kelti azokat, akikre leszáll, és bennük lakik.

Isten szent embere, Sámuel mondotta Saulnak: Az Úr lelke rád száll, és más emberré változol (vö. 1 Sám 10, 6). Szent Pál pedig így beszél: Mi pedig mindnyájan, akik földetlen arccal tükrözzük vissza az Úr dicsőségét, a dicsőségben fokról fokra hozzá hasonlóvá változunk át az Úr Lelke által.

Az Úr ugyanis Lélek (2 Kor 3, 17-18).

Ebből látható, hogy a Szentlélek valamiképpen más képmássá alakítja át azt, akiben benne lakik. Könnyen kiemeli a földi dolgok ígézetéből az égiek szemlélésére, és a gyámoltalan, félénk embert pedig elszánttá, nagylelkűvé, erőssé teszi. Kétségtelenül ilyenekké lettek a tanítványok: a Szentlélek által úgy megerősödtek, hogy üldözőik támadása sem törte meg őket, és szilárdan kitartottak a Krisztus iránt való szeretetben.

Igaz tehát, amit az Üdvözítő mondott: Jobb nektek, ha én visszamegyek az égbe (vö. Jn 16, 7). Mert így következett el a Szentlélek eljövetelének az ideje.

Alexandriai Szent Círill

ISMERTETŐ A GERŐ ÉVA ALAPRÓL

Tisztelt Kollégák!

Örömmel jelentjük be, hogy **2016. március 17-én** létrejött a **Gerő Éva Alap**.

Az Alap **névadója**: Gerő Éva (Budapest, 1955. június 12. – Budapest, 2008. november 11.) grafikus, könyvtári kiadványok tervezője.

Az **alapítványt tevő**: dr. Gerő Gyula, ny. főszerkesztő, könyvtáros, aki elhunyt lánya emlékére létesítette az Alapot.

A Gerő Éva Alap **tulajdonosa** örökjogon a Magyar Bencés Kongregáció Pannonhalmi Főapátság.

Az Alap **kedvezményezettje** minden páratlan évben a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár, minden második évben valamely magyarországi egyházi-felekezeti könyvtár.

Az Alap **célja**: **Valamely magyarországi egyházi, felekezeti könyvtár** számára az egyedi és általános restaurálás, állagmegóvás, prevenció megvalósítása, állományvédelmi (pl. páramérő műszerek, páraelszívó eszközök, párasító készülékek) és egyéb, az állagmegóvást elősegítő eszközök (pl. speciális könyvtári porszívó, roló, függöny, spaletta, fényvédő fólia, kiállítási vitrin) beszerzése, cseréje, felújítása, illetve hozzájárulás e célok megvalósításához. A **Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár** számára a fentiekén kívül a régi gyűjtemény gyarapítása, alapvető muzeális dokumentumok beszerzése, a bencés rend feloszlata (1786) előtt a könyvtár tulajdonában lévő könyvek visszavásárlása.

Az Alap névleges **alaptőkéje**: 51.000 €, azaz ötvenegyezer euró, mely összegnek az éves **kamata használható fel**.

A támogatás **pályázati úton nyerhető el**.

A **pályázatás ütemezése**: *A pályázati felhívás közzététele*: adott év március 1. és 15. között. *A pályázatok beérkezésének határideje*: adott év április 30. *Elbírálás*: a győztes pályázatot bíráló bizottság választja ki. *Az eredmény kihirdetése*: adott év június 12. *Elszámolás*: következő év február 28.

A **bíráló bizottság tagjai**: **1.** A mindenkori

pannonhalmi főapát vagy megbízottja, **2.** A kötelezettségvállaló személy családjának képviselőjében Dr. Gerő Gyula és/vagy Gerő Katalin és/vagy Rudas Valéria életük végéig. **3.** A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár mindenkori vezetője, **4.** Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése (a továbbiakban: EKE) mindenkori elnöke. (Ha az EKE megszűnne, akkor valamely jelentős számú muzeális gyűjteménnyel rendelkező magyarországi egyházi könyvtár vezetője.), **5.** A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár egy tagja, akit a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár mindenkori vezetője esetileg jelöl ki, megbízatása az adott évre terjed ki.

Az Alap **nyitott**, hozzá **természetes vagy jogi személyek** egyaránt **csatlakozhatnak pénzbeli támogatással és nem pénzbeli támogatással**. A pénzbeli támogatásnak három fokozata van: **1.** Arany – legalább 300 ezer Ft, **2.** Ezüst – legalább 200 ezer Ft, **3.** Bronz – legalább 100 ezer Ft. A 100 ezer Ft alatti támogatás esetén a támogatás összege, a 100 ezer Ft feletti támogatás esetén annak hozama növeli a tárgyévet követő évben felhasználható keretösszeget. A nem pénzbeli támogatás állományvédelmi eszközök és/vagy szolgáltatások biztosítását jelenti.

Az Alap **számlaszáma**: CIB Bank Zrt 10700031-04072306-52600003

A Gerő Éva Alapról a kedvezményezetteket – egyházi-felekezeti könyvtárak – az **Egyházi Könyvtárak Egyesülése 2016. évi közgyűlésén 2016. június 27-én, Szarvason** tájékoztatjuk részletesen.

A **2016. évi támogatást** az alapítványt tevő (dr. Gerő Gyula) és a kuratórium szándéka szerint **nem pályázatással** ítéljük meg. A támogatás 2016. évi **kedvezményezettjét** szintén az **EKE közgyűlésén** nevezzük meg.

A Gerő Éva Alap alapító okirata – **Megállapodás – a következő oldalakon olvasható.**

*Ásványi Ilona
Főapátsági Könyvtár*

MEGÁLLAPODÁS

amely létrejött:

Egyrészről:

Név: **Dr. Gerő Gyula**

Születési hely: Somogyszil

Születési idő: 1925. február 13.

Lakcím: 1021 Budapest, Szerb Antal u. 1./A
a továbbiakban: kötelezettségvállaló személy)

Másrészről:

Magyar Bencés Kongregáció

Pannonhalmi Főapátság

9090 Pannonhalma, Vár 1.

adószám: 19886662-2-08

képviselő: Dr. Várszegi Asztrik főapát/püspök
(a továbbiakban: kijelölt szerv)

1.) A közérdekű kötelezettségvállalás célja:

Valamely magyarországi egyházi, felekezeti könyvtár számára az egyedi és általános restaurálás, állagmegóvás, prevenció megvalósítása, állományvédelmi (pl. páramérő műszerek, páraelszívó eszközök, párasító készülékek) és egyéb, az állagmegóvást elősegítő eszközök (pl. speciális könyvtári porszívó, roló, függöny, spaletta, fényvédő fólia, kiállítási vitrin) beszerzése, cseréje, felújítása, illetve hozzájárulás e célok megvalósításához.

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár számára a fentiekben kívül a régi gyűjtemény gyarapítása, alapvető muzeális dokumentumok beszerzése, a bencés rend felosztatása (1786) előtt a könyvtár tulajdonában lévő könyvek visszavásárlása.

2.) A kötelezettségvállaló személy vállalja, hogy az 1.) pontban foglalt közérdekű cél megvalósításához – ingyenesen – **51.000,- €**, azaz **ötvenegyezer** euró vagyoni szolgáltatást teljesít, amely pénzüsszeget jelen jognyilatkozat aláírásától számított **3** napon belül a kijelölt szerv **CIB Bank Zrt 10700031-04072306-52600003** számú számlájára befizeti. A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár az 1.) pontban foglalt közérdekű célt úgy valósítja meg, hogy a saját állományvédelmi feladatainak teljesítésén felül vállalja más

egyházi könyvtári intézmények hasonló törekvéseinek, munkálatainak támogatását is a rendelkezésre álló pénzüsszegeből.

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár az egyik évben az adományozott pénzüsszegeből származó kamatjövedelmet a saját gyűjteménye céljaira használja fel, a másikban pedig egy pályázati úton kiválasztott magyarországi egyházi, felekezeti könyvtárnak juttatja a tőke hozadékát.

Ez az évenkénti váltás kötelező.

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár megteheti, hogy a kedvezményezett évben ráeső kamatjövedelmet tartalékolja valamely nagyobb jövőendő cél érdekében, ám más egyházi könyvtár nem teheti ezt meg.

3.) A pályázatátatás ütemezése

a) **Minden második évben**, amikor valamely magyarországi egyházi-felekezeti könyvtár a kedvezményezett:

A pályázati felhívás közzététele: adott év március 1. és 15. között.

A pályázatok beérkezésének határideje: adott év április 30.

Elbírálás: a győztes pályázatot bíráló bizottság választja ki.

A bíráló bizottság tagjai:

- A mindenkori pannonhalmi főapát vagy megbízottja;

- A kötelezettségvállaló személy családjának képviselőtében Dr. Gerő Gyula és/vagy Gerő Katalin és/vagy Rudas Valéria életük végéig;

- A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár mindenkori vezetője;

- Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése (a továbbiakban: EKE) mindenkori elnöke (ha az EKE megszűnne, akkor valamely jelentős számú muzeális gyűjteménnyel rendelkező magyarországi egyházi könyvtár vezetője);

- A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár egy tagja, akit a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár mindenkori vezetője esetileg jelöl ki, megbízatá-

sa az adott évre terjed ki.

A bíráló bizottság ülésére az adott év május 15. és 31. között kerül sor. Az ülés szükség esetén videokonferencia formájában is lebonyolítható.

Az eredmény kihirdetése: adott év június 12.

Elszámolás: következő év február 28.

b) A **páratlan évben**, amikor a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár a kedvezményezett:

A bíráló bizottság közösen hoz döntést arról, hogy Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár gyűjteményéből milyen állományvédelmi feladatra, mely kötetek restaurálására kerüljön sor, ill. dönthet úgy, hogy a támogatás a következő, Pannonhalmára eső évben legyen felhasználható. Véleményeltérés esetén a mindenkorai főapát dönt.

4.) A pályázat meghirdetése

- A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár honlapján
- az EKE honlapján
- a KATALIST-en
- az EKE listán
- az EKE Hírlevélben
- az EKE éves közgyűlésén

Ha a felsoroltak közül bármelyik megszűnik, helyette újat kell kijelölni.

5.) A pályázat tartalmi és formai követelményei

A pályázatokat elektronikus úton PDF formátumban és egy példányban postai úton kell benyújtani a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár számára.

A benyújtott pályázati anyag a következő részekből áll:

- szöveges kérelem, indoklás, leírás – a feladat részletezése
- restaurálás esetén fotódokumentáció
- munka és árajánlat
- költségvetés és önrész (ha van)

A pályázatoknál nem kötelező az önrész, de azok a pályázatok, melyek önrészt ajánlanak fel (min. 10%), elönyt élveznek.

6.) Elszámolás

Az elszámolás a következő részekből áll:

- szöveges beszámoló
- fotódokumentáció

• pénzügyi beszámoló, mely az önrész felhasználását is tartalmazza

Az elszámolást elektronikus úton PDF formátumban kell benyújtani a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár számára.

7.) Tekintettel arra, hogy közérdekű célról van szó, a pályázati kiírásokat, illetve a nyertes pályázat elszámolását a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár honlapján közzé kell tenni.

8.) Emellett a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár befogadja az Alap névadójának cca. 100 kötetes könyvtárát, melyet belátása szerint használ fel.

A kötelezettségvállaló személy nem kéri a gyűjtemény egyben tartását.

A könyvtárnak jogában áll az elrongálódott könyveket selejtezni, vagy a gyűjteményébe nem tartozó könyveket elajándékozni.

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár köteles a megőrzött és az elajándékozott könyveken feltüntetni, hogy: „Gerő Éva ajándéka” vagy „Gerő Éva könyvtárából”.

9.) A kötelezettségvállaló személy halála esetén a kötelezettségvállalás nem szűnik meg, a támogatás összegét nem kell visszafizetni, hanem az a Főapátság kezelésében marad és a jelen megállapodásban rögzített feltételek szerint határozatlan ideig tovább működik.

10.) A közérdekű kötelezettség vállaláshoz magánszemélyek, szervezetek vagy intézmények is csatlakozhatnak, amelynek három fokozata van:

- Arany – legalább 300 ezer Ft
 - Ezüst – legalább 200 ezer Ft
 - Bronz – legalább 100 ezer Ft
- a) pénzbeli támogatással
- 100 ezer Ft alatti támogatás esetén a támogatás összege
 - 100 ezer Ft feletti támogatás esetén annak hozama növeli a tárgyévet követő évben felhasználható keretösszeget,
- b) nem pénzbeli támogatással
- az 1. pontban meghatározott eszközök, szolgáltatások nyújtásával

Az Alap nyitott, hozzá természetes vagy jogi

személyek egyaránt csatlakozhatnak. Azok, akik legalább az alapító által letett összeggel egyenlő hozzájárulással csatlakoznak – legfeljebb két természetes vagy jogi személy – igényt tarthatnak arra, hogy az ő nevük vagy az általuk megjelölt név feltüntetésre kerüljön az Alap nevében is. Az Alap neve ilyen esetben a következőképpen módosul: **Gerő Éva – X.Y. személy neve – Z. vállalat, vállalkozás, bank stb. neve – Egyházi Könyvtári Állományvédelmi Alap.** Ha az alapítóként belépő történetesen bank, pénzintézet, és nevét fel kívánja tüntetni az Alap megnevezésében, az általa felajánlott pénznek a Gerő Gyula által adott összeg legalább háromszorosát kell kitennie, tehát alsó határa 150 ezer euró.

Az Alap pénzével a Főapátság mindenkor a jó gazda gondosságával gazdálkodik, azt tőzsdei ügyletekbe nem viszi bele, az alaptőkét külön számlán kezeli és kamatoztatja. Az alaptőke megbonthatatlan, összege nem csökkenthető, csak az évi kamatai használhatók fel a pályázati célok teljesítésére. Ha az éves kamat összege a 2015-ös értéken számított 300 ezer Ft-ot nem éri el, a pályázaton kifizetendő pénzt erre az összegre egyéb forrásból ki kell egészíteni. Ez az Alap évi bevételeiből történhet, illetve elégtelenségük esetében az alapító vállalja, hogy amíg él, évente kiegészíti az évi minimumra, tehát 300 ezer Ft-ra.

Mivel az alaptőke nem csökkenthető és kamatai sem fordíthatók másra, mint a pályázati célok teljesítésére, az elnyert pályázati díjak kifizetésére, az esetleges működési kiadásokat más forrásból kell fedezni. Ilyen forrásként az éves bevételek szolgálnak, elsősorban a kisebb, nem tőkésítendő bevételek.

Az Alap biztonságos létét, jövőjét garantálandó, célszerű valutáris alapját kibővíteni: alkalmas időpontban a befizetéseknek a kuratórium által meghatározott hányadát USD-ra váltva kell csatolni a euróban tartott alaptőkéhez, és így kamatoztatni.

Az alapkezelő vállalja, hogy évente elkészíti az Alap mérlegét, ezt a beszámolót a kuratórium

felhasználja a döntéséhez.

11.) Az alapító okirat (Megállapodás) szövege állandó jelleggel rákerül a Főapátságnak és könyvtárának honlapjára. A Főapátsági Könyvtár, valamint az Egyházi Könyvtárak Egyesülése vállalja, hogy minden módon és valamennyi rendelkezésre álló hagyományos, illetve elektronikus eszköz felhasználásával folyamatosan hírt ad az alap létéről és működéséről, a vele kapcsolatos eseményekről, és felhívja a lehetséges támogatók figyelmét az alap céljaira.

Vállalják továbbá, hogy a honlapokon feltüntetik a nagy adományozók (arany, ezüst és bronz fokozatúak) nevét, foglalkozását, lakóhelyét – a két utóbbit abban az esetben, ha az adományozó ezt kéri, illetve bejegyzését adja a közléshez. Ezek a nevek – amelyek nem törölhetők – évenkénti csoportosításban és fokozatok szerinti bontásban kerülnek fel a Főapátsági Könyvtár honlapjára.

A Főapátsági Könyvtár a könyvtárban és az Egyházi Könyvtárak Egyesülése az éves közgyűlésen bemutatja az Alap működését és eredményeit.

12.) Gerő Gyula e megállapodás aláírásával egyidejűleg átad – eredetiben vagy másolatban – megőrzésre az Alap névadójához, Gerő Évához fűződő néhány dokumentumot, tárgyat. Nevezetesen: az általa készített folyóiratcímlapokat (Könyvtári Figyelő – két változatban, Könyv, Könyvtár, Könyvtáros), könyvfedeleket, könyvborítókat, (Könyvtári Minerva, 1996 – Könyvtár a megyeházán – Magyar könyvtörténeti kronológia I-V. kötet), általa illusztrált szöveget, róla (is) szóló folyóirat számot, reklámgrafikai munkákat, valamint egy-két személyes tárgyat.

13.) A megállapodásban nem szabályozott kérdésekben a Ptk. előírásai az irányadók.

Pannonhalma, 2016. március hó 17. nap

Dr. Gerő Gyula

Kötelezettségvállaló személy

Dr. Várszegi Asztrik

*Kijelölt szerv, Magyar Bencés Kongregáció
Pannonhalmi Főapátság képviselőtében*

IX. LELKISÉGTÖRTÉNETI KONFERENCIA

MTA – PPKE Barokk Irodalom és Lelkiség Kutatócsoport szervezésében

A Barokk Irodalom és Lelkiségi Kutatócsoport hagyományaihoz híven a húsvétot követő héten, 2016. április 1-jén és 2-án Budapesten rendezte meg a *Barokk vallásos közösségek* című lelkiégtörténeti konferenciáját, amely immár a kilencedik volt a sorban.

A konferenciát szervező kutatócsoport 2012. július 1-jén kezdte meg működését Szelestei Nagy László vezetésével. Kutatási területük a barokk irodalom és lelkiség a Kárpát-medencében. Céljuk „*az 1800 előtti nyomtatott és kéziratos imádságok, népénekek, prédikációk stb. számbavétele, számítógépes feldolgozása, a róluk szóló szakirodalom bibliográfiájának folyamatos gondozása, az arra érdemes szövegek közreadása, továbbá a barokk főpapi reprezentációs irodalom (orációk, köszöntő versek és előadások, tárgyi ajándékok) feltárása és katalógizálása, valamint ezen témakörökben kutatások végzése és ösztönzése.*” Nemcsak a csoport által szervezett konferenciákat érdemes meglátogatnia a téma iránt érdeklődőknek, hanem az általuk szervezett felolvasóületeket is. Ezekről bővebb tájékoztatást a csoport saját facebook oldalán találhatunk.

Idei konferenciájukon azokat az irodalomtörténeti, történeti, művészettörténeti és néprajzi vonatkozású kutatásokat állították a középpontba, amelyek az 1800 előtti Kárpát-medence vallásos életét szervező katolikus, illetve protestáns közösségek, egyletek, társulatok tevékenységéhez fűződtek. A témában jártas husz előadó több tudományág módszerét is segítségül hívta. A konferencia programját a határon túlról érkező két bécsi és egy római kutató is gazdagította. Meg kell említeni a programról és a rezüméről készített kiadványukat is, amelyből utólag is tájékozódhatunk a rendezvényről és az elhangzottakról.

A teljesség igénye nélkül említenék néhány előadást. Rokay Zoltán érdekfeszítő módon beszélt az 1739-ben alapított szabadkai *Szent Mihály-konfraternitásról*, továbbá a társulat szőlőföldhöz és borhoz fűződő kapcsolatáról. Barna Gábor bemutatta a *barkai Szent Skapuláré Társulat* szervezetét, tisztségviselőit, áhítatgyakorlását és működését. Ennek a vallási társulatnak többek között az adott

különleges színezetet, hogy a mai napig is folyamatosan működik. Gyulai Éva a sárospataki jezsuiták által a 17. század második felében alapított *Agonia-kongregáció* jelentőségére hívta fel a figyelmet, amely nemcsak a környékbeli katolikusokat, hanem a kegyurakat, a Rákóczi család tagjait is felvette a tagjai közé. A társulat életébe a jezsuiták *Annuae Litterae-jelentései* és naplói segítségével nyerhettünk bepillantást. Bíró Csilla a nagyszombati egyetem első Mária-kongregációjának 1700-ban megjelent *Seneca Christianus* című kiadványát helyezte el a Seneca Christianus-kiadások halmazában, illetve azt vizsgálta, hogy a kötet szellemisége mennyire állt összhangban a társulatéval.

Szelestei N. László *A magyarországi barokk kori Oltáriszentség-társulatokról* címen tartott előadást. Tartalmilag bemutatta ezen társulatok kiadványait: ismertetőket, tájékoztatókat, regulákat, áhítatgyakorlatokat, imakönyveket és énekeket. Ezen túlmenően megismertette a jelen lévő hallgatóságot a társulatok jellegzetességeivel, elterjedtségével.

A kilencedik lelkiégtörténeti konferencia is sokszínű és új eredményeket hozó előadásokat tartalmazott, színvonalát és tartalmát tekintve méltó a kolégák figyelmére, érdeklődéssel várjuk a folytatást.

Stempely Irén
Székesfehérvári Püspöki Könyvtár

Az Óperencián innen és túl

X. KÖNYVTÁRI ÉJSZAKA 2016. ÁPRILIS 6.

A mese rólad szól...

KÖNYVTÁRI ÉJSZAKA

Beszámoló a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Könyvtár programjáról

Tizedik alkalommal rendezték meg április 6-án a Könyvtári Éjszaka programot az SZTE Klebelsberg Könyvtárban. A program alkalmából az egyetemi könyvtár szélesre tárja kapuit és minden érdeklődőt szeretettel vár sokszínű programokkal. Az elmúlt években minden egyes este egy-egy téma köré kapcsolódott, a jubileumi, tizedik évben a korábbi eseményeket egy tabló idézte fel. Főszereplői voltak az estnek a macskák és boszorkányok, az antikvitás kora, a középkor, a 20-as, 30-as évek és a tavalyi évben a detektívek. Idén a mese került a középpontba, minden róla szólt. És mint tudjuk, a mese rólunk szól, így mi, látogatók kerültünk a középpontba. Az éjszaka során sokféle program közül lehetett választani: a kézműveskedés iránt érdeklődők könyvet, füzetet köthettek, montázst készíthettek. A játéksarokban mesékhez kapcsolódó játékokat lehetett játszani. Előadások hangzottak el az egyetem neves előadójától. Vendégelőadóként Darvasi László beszélt a meséről, a meséhez

való viszonyáról, meseköteteiről, amelyekből részleteket is felolvasott. Az érdeklődők túrákon vehettek részt, megtekinthették a könyvtár azon részeit, amelyet más napokon nem láthatnak, a raktárakat, a szerverszobát.

Előzetesen sokféle online feladvány, majd a könyvtárban többféle papíralapú kvíz kitöltésében lehetett elmerülni, a ládákban bedobva értékes nyeremények vártak a megfejtőkre. A feladványokban mesék keveredtek össze, egy másikban a kiállítás részleteire kérdeztek rá, de találtak az érdeklődők a túrákhoz kapcsolódó kérdéseket is. Két különgyűjteményben kelepcebe és fogságba lehetett esni, és csak a feladványok megfejtésével lehetett szabadulni. A könyvtárosok kreativitásukat kihasználva, sok erőt befektetve készültek és bonyolították az estet.

(A beszámoló megjelent a SZEGEPI Iskolai Könyvtárosok – Hírlevél 2. évfolyam 2. számában is.)

Kövécse Ildikó

Gál Ferenc Főiskola Könyvtára

ÚJDONSÁG

Hódossy-Takács Előd

A túlélés kora :
a Bírak könyve magyarázata
igehirdetési vázlatokkal

Kálvin Kiadó, Budapest, 2016.

Bojtós Anita (szerk.)

Keleti keresztény kultúra
határainkon innen és túl :
a 2012. november 9-én rendezett
jubileumi konferencia tanulmányai

PPKE, Ifjúsági Koordinációs
Egyesület, Piliscsaba-Budapest, 2015.

KÖNYVTÁROSOK VILÁGNAPJA

A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán

A világ április 14-én ünnepli a Könyvtárosok Világnapját, az Amerikai Könyvtárak Szövetsége (ALA) és a Könyvtári Egyesületek és Szervezetek Nemzetközi Szövetsége (IFLA) kezdeményezésére. Ezen a napon a könyvtárakra irányul a társadalom figyelme, arra, hogy milyen értékek őrzői, feldolgozói és közreadói a bibliotékák és milyen sokrétű a könyvtárosok munkája.

Sok könyvtár ilyenkor programokat szervez látogatóinak, más helyszíneken köszöntik az arra érdemes könyvtáros kollégákat. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete ez évben április 18-án a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán tartotta világnapi ünnepségét, mely keretében szakmai előadásokra, egy könyves kiállítás megnyitására és a MKE megyei szervezete által 2008-ban alapított könyvtáros kitüntetések átadására került sor. A „Csendes János Életmű”-díjat Toldy Gyuláné, a megyei könyvtár nyugalmazott igazgatóhelyettesének ítélte oda a kura-torium. A „Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Könyvtári Kultúrájáért”-díjat dr. László Gézané dr. helyismereti könyvtáros kolléganőnk kapta hosszú évek óta végzett kiemelkedő szakmai tevékenységéért.

Az ünnepi ülés szakmai programja keretében a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Könyvtára mutatkozott be. Dr. Végseő Tamás, a hittudományi főiskola rektora egy 18. századi görögkatolikus püspöki könyvtárat ismertetett meg a hallgatósággal. A rektor úr a munkácsi egyházmegyei levéltárában mintegy mellékesen

felfedezett, a 16-17. századi-ból 424 könyv címét tartalmazó lista alapján rekonstruálta Bacsinszky András munkácsi püspök egykori könyvtárát. A tudományos munka érdekessége, hogy a mára már szétszóródott könyvtárat megpróbálta a könyvjegyzék alapján virtuálisan rekonstruálni. A virtuális püspöki könyvtár a <http://byzantinohungarica.hu/> oldalon tekinthető meg.

Dr. Kührner Éva főkönyvtáros a SzAGKHF sokadalú könyvtárát mutatta be. A könyvtár mellett, hogy felsőoktatási könyvtár és az egyházi irodalom szakkönyvtára

10:00-11:00 Szakmai előadások

dr. Végseő Tamás, rektor:
Egy 18. századi görögkatolikus püspöki könyvtár:
a Bacsinszky-könyvjegyzék

dr. Kührner Éva, főkönyvtáros:
Egy sokadalú könyvtár.
A SzAGKHF Könyvtáráról

Mártonné Gebri Lucia,
könyvtáros:
A SzAGKHF Könyvtárának régi szláv gyűjteménye

11:00-11:15 Kiállítás megnyitó

Vadné Kokovay Zsuzsanna,
könyvtárigazgató:
Szép könyvek a SzAGKHF gyűjteményében
A „SZEP KÖNYV” című kiállítás megnyitása és tárlatvezetés

11:15-11:30

Kávészünet

11:30-12:15 Kötületesség átadása

a Könyvtárosok Világnapja alkalmából

12:15-13:00

Fogadás

MEGHÍVÓ

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete
Sz-Sz-B megyei szervezete és a
Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi
Főiskola tisztelettel meghívja Önt a

Könyvtárosok Világnapja
alkalmából tartandó rendezvényére

Időpont: 2016. április 18. 10 órától
Helyszín: Szent Atanáz Görögkatolikus
Hittudományi Főiskola
F/1 előadóterme

Az ünnepi rendezvényen került sor „A szép könyv” című kiállítás megnyitására, amely a hittudományi főiskola gyűjteményében található különleges esztétikai értéket jelentő köteteket tárja a nagyközönség elé. A tárlatot Vadné Kokovay Zsuzsanna, a Nyíregyházi Egyetem Központi Könyvtár igazgatónője nyitotta meg, aki előadásában részletesen bemutatta a könyvművészeti mozgalom törekvéseit.

A kiállítás nyitányaként a könyvművészet első remekeit, a kódexeket mutatták be a rendezők a könyvtár tulajdonában lévő hasonmás kiadványok segítségével. Ezek díszes iniciáléi, szövegkeret-díszítményei és miniatúrái a látogatók őszinte csodálatát váltották ki. Bemutattunk a könyvnyomtatás első éveiből egy 1481-es ösnyomtatványt és a nyomdászat kezdeti fénykorából származó, az antverpeni Plantin nyomdában

1623-ban készült könyvet. Látható néhány kötet a cirill betűs könyvnyomtatást könyvtárunkban őrzött kincsei közül is. A kiállítás gerincét a 19. századi túldíszített historizáló stílust megújító könyvművészeti mozgalom áramlatában keletkezett szép, bibliofil könyvek képviselik. A tárlókban látható William Morris stílusában nyomtatott kötet, a német Insel Verlag kiadványai és a hazai bibliofil kiadók munkái, köztük a Kner, a Tevan, a Nyugat, a Singer és Wolfner, az Erdélyi Szépmíves Céh grafikusok, iparművészek által tervezetett kötetei.

A nagysikerű tárlatot május 13-ig tekinthette meg az érdeklődő nagyközönség.

*dr. Kührner Éva
Szent Atanáz Görögkatolikus
Hittudományi Főiskola Könyvtár*

SZOMSZÉDOLÁS

AZ EVANGÉLIKUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM KÖNYVTÁRÁBAN ÉS A PETŐFI IRODALMI MÚZEUMBAN

Sikeresen folytatódott az EKE által szervezett *Szomszédolás* rendezvénysorozat. Az idei évben az érdeklődő kollégák április 18-án látogattak el az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtárába és a Petőfi Irodalmi Múzeum könyvtárába, illetve kéziratárába.

A nap első felében betekintheztünk egy fel-

sőoktatási intézmény könyvtárának életébe, ahol nagy szeretettel fogadott bennünket a könyvtár vezetője, Mészáros Kornélia és munkatársai – Jillyné Mássik Mária, Márton Gyöngyvér és Herzog Csaba. Először a könyvtár történetével ismerkedtünk meg, majd az ott dolgozók beszámoltak az általuk végzett munkákról. Lehetőség

adódott a tapasztalatcserére, amely hasznos velejárója a rendezvénynek, mivel a kollégák érezhetik, hogy mindenütt hasonlóak a nehézségek, továbbá el lehet lesni egy-két jó megoldást is. A folytatásban megtekintettük az intézmény állományát, amelynek kiemelkedő részét képezi a „soproni-anyag.” 1923-ban alakult meg a Pécsi Tudományegyetem Evangélikus Hittudományi Kara Sopronban, ezt szüntette meg 1950-ben a Vallás- és Közoktatási Minisztérium. Ezt követően a lelkészképzés Budapesten folytatódott az Evangélikus Teológiai Akadémián, a könyvtár állománya pedig szintén Budapestre került és az Evangélikus Országos Könyvtár fennhatósága alatt működött egészen 1997-ig. Ebben az évben vált külön az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtára az országos gyűjteménytől.

A könyvállomány meghaladja az 59.000 kötetet, melynek modern része kölcsönözhető. Az egyetem hallgatóinak és tanárainak munkáját szolgálja a jól átgondolt szabadpolcon található állomány, a két igényes kialakítású és felszereltségű olvasóterem és számos kreatív ötlet, ügyelve a különböző felhasználói igényekre. A könyvtári sétát és a raktárlátogatást követően az egyetem rektora, dr. Szabó Lajos is köszöntött bennünket, beszélt az intézmény szervezetről és mindennapjairól.

A nap második felében a Petőfi Irodalmi Múzeumban jártunk, ahol Bánki Zsolt, könyvtáros-főosztályvezető és kollégái – Komáromi Csaba, Radics Péter, Mészáros Tibor és Nyerkes Gabriella – vezetésével ismerkedtünk meg a komplex feladatokat ellátó gyűjteménnyel. Itt is járhattunk a raktárakban, de megtekinthettük a kiállító tereket is. Rendkívül hasznosnak bizonyult a Digitális Irodalmi Akadémia, a gyűjteményi katalógus, a Névtér és az irodalmi adattárak bemutatása. A rendezvény zárásaként az *Ez bejött!* című kiállításon kalauzoltak végig bennünket vendéglátóink. A látogatás során benyomást szerezhettünk arról a színpalak mögött folyó összetett és sok szempontú könyvtáros-muzeológus-levéltáros munkáról, amelynek eredménye az élénk táruló kiállítás. A múzeum tereiben összefonódott a határon inneni és túli múlt, átértékelődött tér és idő, életre keltek a különböző tárgyak, megelevenedett 10 nagy írói hagyatéka. Képek, filmek, fotók, hangok és szövegek keltették életre ezt a rendkívüli tárlatot.

A résztvevő kollégák nevében szeretném megköszönni mindenkinek a munkáját, aki hozzájárult a Szomszédolás sikeréhez és megszervezéséhez, a vendéglátó intézményeknek pedig a szakszerű vezetések és a barátságos fogadtatást.

Stempely Irén
Székesfehérvári Püspöki Könyvtár

KÖNYVFESZTIVÁL 2016

Az idei Könyvfesztivál mellett, hogy újra a „Könyvvél” való találkozás élményét jelentette, ismét számos, tartalmas könyvtárszakmai programot kínált. Évek óta keresem fel a Magyar Könyvtárosok Egyesülete által szervezett előadásokat. Örülök, hogy ezt most is megtettem, hiszen az ott hallottak olyan információkhoz, találkozásokhoz segítettek, amelyek napi munkámhoz szorosan kötődnek.

Az első négy előadás a könyvtári minőségirányításhoz kapcsolódott. Az előadók olyan könyvtárakat képviseltek, amelyek Minősített Könyvtári címet nyertek, illetve ennek következő lépéseként közülük egy Könyvtári Minőség Díj elismerésben is részesült. Dr. Fischerné dr. Dárdai Ágnes főigazgató (Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont) és Liskay Béla főigazgató (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár) felsőoktatási könyvtárak vezetőiként a minőségirányítás területén szerzett hasonló tapasztalataikról számoltak be. Egymástól függetlenül – a munka megkezdése előtt – igenen egybecsengő mottókat választottak: „Utad értelme nem a cél, hanem a vándorlás maga” (Márai Sándor) idézték a pécsiek, a budapesti kollégák pedig az alábbi mondatot említették: „Nem a cél a fontos, hanem maga az út”. A pécsi kollégánál „tükörként” jellemezte a náluk zajló folyamatokat, a minőségirányítást egy akkreditációs munkához hasonlította, melynek eredménye az egyetemen belül hatékonyan, kiválóan működő könyvtár. Liskay Béla vázolta, hogy a könyvtárban a minőségirányításhoz kapcsolódó munkát a 2013-as év indította, amikor nyugdíjazások, főigazgató váltás történt, új feladatok jelentek meg, s ez kiváló motivációt teremtett a szemléletváltásra. Az előadások néhány kulcsfogalma:

- könyvtári osztályonként elkészített SWOT analízisek – majd a sokból összeállított egy, a tudásközponté;

- stratégiai célok: kutatástámogatás, oktatástámogatás, tartalomszolgáltatás, szervezettefejlesztés;
- olyan feladatok vállalása, amelyek nem kifejezetten könyvtári feladatok (pl. 56-os rendezvény);
- családbarát munkahely;
- többletdokumentálás elfogadása;
- összekovácsolja a közösséget;
- tudatos tervezés;
- szervezeti kultúra fejlődése;
- a változások folyamatos nyomon követése és dokumentálása.

Az előadók üzenete: a minőségirányítást érdemes a hétköznapiak részévé tenni, melynek eredménye az elégedettebb használó.

Ugyancsak a minőségügy témában, de települési könyvtárakat képviseltek Tözsér Istvánné Géczy Andrea igazgató (Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár) és Albertus László intézményvezető (Mezőkovácsházi Városi Könyvtár). Az egri megyei könyvtár 2013-ban Minősített Könyvtár címet kapott, az idén pedig elnyerte a Könyvtári Minőségi Díjat. A könyvtárban és falain kívül évente 1000 program zajlik, amelynek koordinálása, bonyolítása nem kis feladat. Igazgatóasszony betekintést engedett abba, hogy milyen összehangolt, tervezett munka áll annak háttérben, hogy működjön a Plázakönyvtár, hogy a kollégák megjelenjenek az Érsekkertben vagy a strandon – mindenütt népszerűsítve az olvasás gyarapító, alakító lehetőségeit. Utalt a Hevestéka szolgáltató rendszerére is, s aki tájékozódni szeretne arról, hogy a települési könyvtárak milyen domináns, értékteremtő szerepet játszhatnak egy közösség életében, programjaikkal megszólítva kicsiket és nagyokat, látogasson el az alábbi honlapra: <http://www.brody.iif.hu/>.

Albertus László Mezőkovácsházáról arról számolt be, hogy esetükben személyi változások indították a minőségirányítás bevezetését, amely egyben változás- és válságmenedzsment is volt. Jelenleg 4 fő könyvtáros és 1 (más területen is

dolgozó) informatikus látja el a (könyvtári) feladatokat, amelyek hasonlóak az Egerben bemutatottakhoz, csak „kicsiben” szolgálják a kisebb számú közösséget, térséget. Az általa elmondottak azért is lehetnek hasznosak számunkra, mert azt prezentálják, hogy 4+1 fővel is érdemes és lehet a minőség kérdéseivel foglalkozni.

A délelőtti következő előadója Ramháb Mária, az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnöke, megyei könyvtárigazgató volt, aki a Nemzeti Kulturális Alap új korszakáról beszélt. Az Alapot az 1993. évi XXIII. törvény hívta életre, melynek sem célkitűzései sem a felépítése azóta sem változtak. Bizottság – Kuratóriumok – Igazgatóság: a kezdetektől e három egység az alapja az NKA működésének, ami változott például a Bizottság tagjainak, vagy a Kuratóriumoknak száma (több szakterület összevonódott, ideiglenes Kollégiumok jöttek létre). Beszámolt azokról a forrásokról, amelyekből az NKA „táplálkozik” (2011. évi CLX törvény), ilyen többek között a költségvetési támogatás és a kulturális adó teljes összege mellett az ötöslottó szerencsejáték játékadójának 90 százaléka. Beszélt a Közgűjtemények Kollégiumáról, a Hungaricana Portálról, ahol a három terület (könyvtár, levéltár, múzeum) együttműködve ért el eredményeket,

és amelyben az egyes területek *egyeseivel*, mégis *együtt* vannak jelen. Összefoglalója rendszerezte az NKA működésére vonatkozó tényeket, ismereteket.

Végül Sörény Edina vezető tanácsos, könyvtári és fejlesztési szakreferens (Emberi Erőforrások Minisztériuma Kulturális Kapcsolatok Főosztály) *Széchenyi 2020 – kulturális fejlesztési lehetőségek* előadását hallgathattuk meg. Azokat a kulturális ágazatot érintő területfejlesztési tervekről beszélt, amelyek a 2014–2020 közötti időszakban valósulnak meg. A források a korábbi évekhez képest sokkal szűkebbek, bár érdemes odafigyelni a különböző operatív programokra (EFOP, GINOP, VEKOP stb.), amelyek egy-egy minisztérium alá kerültek. Kevés a könyvtárak számára kiírt pályázat, s azok is többnyire a települési könyvtárakat szólítják majd meg.

Természetesen jutott idő arra is, hogy felfedezzük a kiadók standjainak újdonságait, az időről időre gyarapodó, gyűjteményünket érintő szűkebb (szak)irodalmat és persze a lehetőségeink szabta határookra ügyelve gyarapítsuk, építsük könyvtárunk állományát.

Török Beáta
Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára

KÖNYVTÁRI MINŐSÉGI RÁNYÍTÁS – MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS

A fenti címmel szervezte meg szakmai rendezvényét az EKE 2016. május 9-10. között a festői szépségű Tihanyban. A továbbképzésnek a Tihanyi Bencés Apátság adott otthont, ahol a bencés hagyománynak megfelelően élvezhettük a helyiek vendégszeretetét. A programot többször is megtisztelte jelenlétével dr. Korzenszky Richárd OSB perjel, aki kedves szavaival köszöntötte a résztvevőket.

A tihanyi szakmai nap előzménye a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtárában 2015. november 4-én tartott *Könyvtári Közös Értékelési Keretrendszer és minőségbiztosítás a gyakorlatban* – Szakfelügyelet című szakmai nap volt, ahol a jelenlevők a témával kapcsolatos szakmai tanfolyam rendezésére kérték fel az EKE elnökségét. Az egyesülés vezetősége Ásványi Ilona segítségével szervezte meg a továbbképzést Tihanyban, ahol 9 EKE tagkönyvtárból 21 kolléga vett részt.

A program első napján **dr. Skaliczki Judit** ismertette a könyvtári minőségirányítás alapfogalmait, koncepcióját és folyamatát. Hangsúlyozta, hogy a minőségirányítás egy olyan *jövőorientált* tevékenység, amelyet a *jobbítás* szándéka vezérel. Célja, hogy a könyvtár minél inkább megfeleljen a használói, olvasói igényeknek. A minőségirányítás rendszere egy *dinamikus* folyamat, amely során a szervezetnek *értékelnie* kell az elért eredményeket és szükség esetén *változtatnia* kell.

Az előadó bemutatta a minőségirányítás bevezetésének lépéseit, és kitért a hazai jogszabályi változásokra, illetve hangsúlyozta mindazokat

a tényezőket, amelyek a minőségirányítás bevezetését sürgetik a könyvtárakban. Részletezte a TQM (Total Quality Management = Teljes körű minőségirányítás) könyvtári alkalmazásának alapelveit és eszközeit.

Skaliczki Judit többször kiemelte a csapatmunka fontosságát és minden munkatárs elkötelezettségének jelentőségét a közös könyvtári cél iránt. Ismertette a Könyvtári Közös Értékelési Keretrendszert (KKÉK) is, amely az egyes intézmények minőségirányítási tevékenységének viz-

sgálati eszköze. A KKÉK kritériumrendszere a szervezet adottságainak és elért eredményeinek (ön)értékeléséhez ad támpontot.

A második napon **Vidra Szabó Ferenc** vezette be a jelenlevőket a minőségirányítás gyakorlatába. A délelőtti interaktív munka során képet kaphattunk arról, hogy az egyes jelenlevő intézmények hol tartanak a minőségirányítás bevezetése területén. Jó volt hallani, hogy a kisebb könyvtáraknak sem kell elzárkózniuk a minőséggel való irányítástól, sőt, összefogással akár közösen is kidolgozhatják az ehhez szükséges alaplokumentumaikat.

Mindezt a gyakorlatban is kipróbálhatták a szakmai nap résztvevői, ugyanis csoportmunkában különböző minőségirányítási dokumentumok elkészítésére adódott lehetőség. Volt, aki megfogalmazta könyvtára küldetésnyilatkozatát, mások SWOT elemzést (a szervezet erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és a rá leselkedő veszélyforrásokat feltáró önelemzés) készítettek, egy másik csoport pedig a KKÉK kritériumrendszere alapján próbált önértékelést végezni.

A szakmai program mellett természetesen jutott idő a személyes találkozásokra, a közös vacsora során és a szálláshelyen – az apátsági Szent Kristóf Vendégházban – kötetlen beszélgetésekre is alkalom kínálkozott. Az előadások közötti szünetekben pedig a résztvevők a turisták tömegeitől mentesen csodálhatták meg a napsütéses balatoni környezetet.

A TQM alapján – melynek egyik alapelve maga a folyamatos képzés – a résztvevők egyetértettek

abban, hogy szükség van a minőségirányítással kapcsolatosan további tanulásra. Az EKE elnöksége vállalta, hogy a jövőben is szervez hasonló szakmai továbbképzéseket annak érdekében, hogy a kollégák elmélyíthessék tudásukat és készségeiket a minőségirányítás területén, illetve tapasztalatot cserélhessenek és megoszthassák egymással a kialakított jó gyakorlataikat.

Kamocska Gábor

Apor Vilmos Katolikus Főiskola Könyvtára

NÉHÁNY SZEMÉLYES MEGJEGYZÉS A TIHANYBAN TÖLTÖTT NAPOKHOZ

A minőségirányítással kapcsolatos könyvtári teendők nem pusztán új feladatként, teherként jelentkeznek munkánk során, hanem megteremtik egy hatékonyabb munkavégzés alapjait. Az előre definiált (könyvtári) folyamatok, átgondolt, majd folyamatosan értékelt események, a kollégák közötti gördülékeny(ebb) kommunikáció, visszajelzés mind-mind segítik változó teendőink pontosabb megvalósítását. Erősítik annak megtapasztalását, hogy a könyvtárban dolgozó valamennyi munkatárs érezze, hogy részese és alakítója a könyvtári

folyamatoknak és projekteknek. Ez a munka azonban akkor lehet sikeres, ha valamennyi könyvtáros nyitott és elköteleződött e szemlélet irányában. Éppen ezért volna fontos, ha a későbbre tervezett találkozók során nemcsak a vezetők, hanem valamennyi érdeklődő kolléga is ízelítőt kaphatna abból, amit több könyvtár már megtapasztalt. A tihanyi találkozó után Bálint Ágnes kolléganőnk egy kérdőív kitöltésre hívta a továbbképzésen résztvevő munkatársakat. Az alábbiakban a válaszokból rajzolódó véleményeket összegzi.

a szerk.

TIHANY VISSZAPILLANTÓ TÜKÖRBŐL

A konferencián résztvevő 21 személyből 17-en töltötték ki a tanfolyamra vonatkozó elégedettségi kérdőívünket, ketten érintettség miatt tartózkodtak a kitöltéstől, így egész magas a véleménynyilvánítók aránya (= 89,5%). Íme a kérdésekre kapott szavazatok összesítése.

A tihanyi apátság mint helyszín **91,4%-os** tetszést aratott!

70,6% vélekedett úgy, hogy a tanfolyam célkitűzéséhez megfelelő mennyiségű időt szántak a szervezők a minőségirányítással való ismerkedésre, 23,5 % gondolta, hogy az idő rövid volt, illetve 5,9%-ot képvisel az a vélemény, hogy a gyakorlati részre több idő is juthatott volna.

Tihany földrajzi elhelyezkedésének, a környék közlekedési infrastruktúrájának kérdésében már jobban megoszlanak a vélemények: a válaszadók 5,9%-a csak nagy erőfeszítéssel tudta megközelíteni a települést, 23,5% alapos szervezéssel megközelíthetőnek találta, **58,8%-nak** kis erőfeszítést jelentett eljutni Tihanyba, és 11,8%-ot tesznek ki azok a szerencsések, akik számára könnyen megközelíthető volt a helyszín.

Kényelmi, esztétikai szempontból a tanfolyam helyszíne **82,4%-os** sikert könyvelhet el, 5,9% jónak találta, de mást is kipróbálna, szintén 5,9% választotta, hogy „most megfelelt a célnak”, és 5,9% gondolta úgy, hogy máshol kellett volna megtartani a tanfolyamot.

A konferenciaterem jellemzői, ellátottsága **35,3%** kiváló minősítést, **64,7%** megfelelő minősítést kapott. A negatív értékelési tartományra senki sem szavazott.

A szállás **58,8%** kiváló, 11,8% jó, 11,8% megfelelő, 5,9% nem megfelelő minősítést kapott, és 11,8%-ban tartózkodtak, mivel egyéni szálláson töltötték az éjszakát.

Az étkezés **58,8%** kiváló, 35,3% jó, 5,9% megfelelő szavazatot kapott. A szomszéd cukrászda levendula fagylaltja nem került bele a szavazásba, de tanúskodom, bánhatja, aki kihagyta.

A szervezéssel kimagaslóan elégedettek voltak a résztvevők. Idejében kaptunk tájékoztatást, segítséget, gyakorlati információkat.

Összességében a konferencia programjáról is elismerőek a vélemények: **100% nyilatkozott úgy, hogy használható tudást kaptunk mindkét előadótól.** **41,2%-ban** megjelölték azt a kijelentést, hogy „túl sok volt az elmélet a gyakorlathoz képest”, viszont ha ugyanezt fordítva kérdeztük, csak **29,4%** gondolta úgy, nem jellemző, hogy „megfelelő arányban volt az elmélet és a gyakorlat”! **23,5%** interaktívabb foglalkozást várt volna, **58,8%** gondolja, hogy nem csak ízelítőt kapott a témából. **100%-ban** jó bevezetést adtak a témába az előadók. **47,1%** vélekedik úgy, hogy a tanfolyam „felvértezett a kellő tudással a témában”.

A csoportos tanulásban nagyon sok múlik a részvétel mértékén és mélységén. Ezért a kérdőívben nemcsak a szervezőket, előadókat, hanem a résztvevőket is értékelni kellett. **82,4%-ban** érezték úgy a kollégák, hogy megfelelő számban voltak jelen, **11,8%** kevesellte a létszámot az érdemi munkához, senki sem találta úgy, hogy nehéz lett volna partnert találni a további közös munkához. **58,8%-ban** vélték a kérdőív kitöltői, hogy **lelkesítő volt a kollégák nyitottsága és úgy vélik, együttes erővel érhetnek el komoly eredményeket.** 5,9%-ot letaglózott a kollégák pesszimizmusa.

88,2% gondolja úgy, hogy értelmét látta a képzésnek, de még az a 11,8% is profitálni tudott a találkozásból, aki a minőségirányítás értelmében kételkedik. **64,7%** nem gondolja, hogy korai lenne ismerethiány miatt a minőségirányításra időt szánni. **94,1%** nem gondolja, hogy „a minőségirányítás szükséges rossz”. **64,7%** nemcsak megértette, hanem el is tudja kezdeni a gyakorlatban megvalósítani. **94,1%** szeretné folytatni a képzést, 100%-a gondolja úgy, hogy megértette a minőségirányítás lényegét, 17,6%

önállóan is képesnek tartja magát, **82,4%** a kollégákkal együtt látja megvalósíthatónak. **64,7%** nem tartja olyan mértékűnek a minőségirányítással járó plusz feladatokat, hogy ez hátráltatná a munka bevezetését. Ugyanennyien gondolják, hogy a személyi feltételek sem lehetnek akadályai. Ennek ellenére **58,8%** azzal zárta a kérdőívet, hogy más, súlyosabb gondokkal kell előbb szembenézni.

A kérdőív összegzésekként kijelenthetjük:

előadók, szervezők és résztvevők egyaránt sikerrel zárták a tanfolyamot. A folytatásra a kérdőív tanúsága szerint is szükség van. Reméljük, hogy egy következő tanfolyam tematikáját már az EKE tagkönyvtárakban dolgozó kollégák konkrét és friss, e két nap ismereteit hasznosító tapasztalataira építve szervezhetjük.

Bálint Ágnes

Tiszántúli Református Egyházkerület

Nagykönyvtára

SZENT MÁRTON-ÉV – 2016

A negyedik században élt Szent Márton születésének 1700. évfordulóját ünnepeljük 2016-ban. A római katonából lett hitvalló, szerzetes, apostol-püspök, szent a középkor legkedveltebb szentjei közé tartozott.

A magyar kereszténység „bölcsőjének” tekinthető pannonhalmi monostor, templom és szerzetesi közösség Szent Márton magyarországi tiszteletének legősibb helye és ezer éven át őrzője. Patrónusa ünnepét, születésének 1700. évfordulóját 2016-ban rendezvények sorával ünnepli.

A Szent Márton-év jelmondata: Közösségben vagyunk, logója egy a gótikus Szent Márton ereklyéjét őrző ereklyetartóra emlékeztető kapcsolati-hálózati rajz. Közösségben vagyunk... Istennel... Szent Mártonnal... az embertársunkkal: hittestvéreinkkel és barátainkkal, más keresztény

vallásúakkal és az Istent kereső jószándékú emberekkel, a kiszolgáltatottakkal és nélkülözőkkel. Közösségben vagyunk liturgikus ünnepeken, ökumenikus közeledésben, szociális programokon. Közösséget építünk vallási, kulturális és tudományos párbeszédet folytatva.

2016-ban, amikor a negyedik században élt Szent születésének 1700. évfordulóját ünnepeljük, az év folyamán többször összegyűltünk és még sokszor találkozunk majd különféle programokon és rendezvényeken: liturgián, ünnepségen, kiállításon, koncerten, konferencián, könyvbemutatón, zárándoklaton, hogy Szent Mártonra emlékezzünk, megidézzük alakját, megismertessük életét, felmutassuk példáját. Ezek közül a kulturális programok közül ismertetünk néhányat.

KONFERENCIA: MARTINUS PAUPER ET DIVES – SZENT MÁRTON ÖRÖKSÉGE

2016. ÁPRILIS 14-15. ELTE BTK – PANNONHALMA

A konferencia ünnepélyes megnyitóján Borhy László régész, az egyetem dékánja köszöntötte elsőként az egybegyűlt vendégeket, előadókat és a konferencia résztvevőit. Külön tisztelettel köszöntötte Bernard-Nicolas Aubertin ciszterci szerzetest, Tours város érsekét, Károly György párizsi magyar nagykövetet, valamint Várszegi Asztrik

OSB pannonhalmi főapátot.

Borhy László emlékeztetett, Szent Márton emblematiszta tette volt, amikor egy téli estén Amiens-ben odaadta köntösének egyik felét egy hidegtől reszkető szegény embernek. Nem adhatta oda a teljes köntöst, mert a másik fele a kincstárhoz tartozott. Azonban gesztusa így különösen

is mély jelentéssel bír: egyrészt a kereszténység emberségessége mutatkozik meg benne, másfelől a római törvények tisztelete. Szent Márton tehát összeköti a különböző korokat Róma magas civilizációjától kezdve a középkoron át napjainkig. A magyarok mint Pannónia szellemi örökösei a magukénak tekintik őt, éppúgy, ahogyan az olaszok, hiszen Márton Páviában töltötte gyermekkorát, emellett az egykori Gallia lakói is őrzik emlékét. Így tehát egész Európa a magáénak tekinti a szent püspököt. „Kívánom, hogy mindannyiunkat terítse be Szent Márton köntöse!” – zárta köszöntőjét Borhy László akadémikus.

Bernard-Nicolas Aubertin, tours-i érsek bevezetőjében kitért a bencések és ciszterek közös gyökereire és elmondta, szerzetesként hasonló életutat járt be, mint a pannonhalmi főapát. Szent Mártonnal kapcsolatban kiemelte: nemcsak saját korára, hanem az egész történelemre tett hatása azért lehet megdöbbentő számunkra, mivel egyetlen szót sem írt le. Életéről Sulpicius Severus leírásából tudunk, aki még a szent életében készítette el művét. [...]

A megnyitó harmadik felszólalója Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát volt, aki arra hívta fel a hallgatóság figyelmét, hogy Szent Márton a legnépszerűbb és talán az egyik legismertebb szent, akit a protestánsok is ismernek. Kiemelte, hogy Sulpicius Severus életrajzában a nyugati szerzetes mintáját szerette volna ábrázolni Mártonban, akinek születése 1700. évfordulóján nemcsak tisztelni szeretnének személye előtt, hanem a lelki közösséget is keresik vele mint Pannonhalmi védőszentjével. Várszegi Asztrik rámutatott: a szentek életükben sokszor vízvázlasztó személyiségek, akik ellentmondások keresztjében élnek. Így volt ez Mártonnal is, aki makacsul ragaszkodott a krisztusi úthoz, püspökként is a szegények mellé állt, megosztva újra és újra köpenyét, mindazt, amije volt – önmagát. Olyan személy volt – emelte ki a főapát –, akinek „igenje” igen, és „nemje” nem volt.

A konferencia első ülészakájában, amelynek

mottójául a „Zord világnak telét megnyihíti Márton” mondatot választották a szervezők, Adamik Tamás klasszika-filológus, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) doktora elnöklete alatt német nyelvű előadások hangzottak el jénai, bécsi és oxfordi meghívott előadóktól.

A második szekció („Ám új tusákért száll síkra a bajnok”) levezető elnöke Klaniczay Gábor történész, az MTA doktora, egyetemi tanár volt. Tóth Endre, régész, az MTA doktora, egyetemi docens (PPKE) Pogányság és kereszténység a késő római Pannóniában című előadása elmaradt, így a szekció első előadását Sághy Marianne történész, egyetemi docens (ELTE/CEU) tartotta Sulpicius Severus és a Vita Martini címmel. A történész előadásában elsőként a Márton körüli kapcsolati hálót fejtette fel, bemutatva a 4. századi arisztokrata aszkéták életét. Elmondta, Sulpicius Severus, Márton életrajzírója korának gazdag ügyvédje volt, aki barátja, Nolai Szent Paulinus hatására tért meg és vállalta később az aszkéták életformáját. Paulinus és Severus átalakították vidéki villájukat, kolostornak rendezve be azt, rabszolgáikat felszabadították, ezzel eltávolodtak a római hagyományt követő, általában az élet végén visszavonuló, istenkereső életet választó vagyonos emberek gyakorlatától. Ebben a közegben született meg Severus Szent Márton életrajza – összegezte az előadó. – Megszületésében közvetlen szerepet játszott a szerző Paulinussal való barátsága. Sághy Marianne előadásának második részében a Vita Sancti Martini narratív szerkezetét elemezte, különösen a történeti hitelesség szempontjából. Amint arra kitért, Severus teljesen hiteles hagiográfiát szeretett volna közreadni, ezt művében hangsúlyozza is. Ugyanakkor érdekes, hogy egyetlen dátumot sem szerepeltet az életrajzban, amely különösen hat abból a szempontból, hogy Sulpicius Severus több történeti munkát is hátrahagyott. A történész előadó szerint Severus életrajzában ez a sajátossága egyfelől kétségget támaszt a kutatókban a Márton életére vonatkozó pontos és hiteles történeti adatok feltárását

illetően, másfelől azonban arra világít rá, hogy Severus nem a külső időhöz akarta igazítani az életrajz eseményeit és történéseit, hanem mindvégig a belső időre koncentrált. A hitelesség kérdése számára a Krisztushoz való ragaszkodásban mutatkozik meg, azaz: a hiteles élet egyedül a krisztusi élet, amely Márton esetében teljes mértékben megvalósult. A belső idő érzékeltetésével – hangsúlyozta Sághy Marianne – a lélek útját követhetjük, aki folyamatosan közeledik Istenhez. Így Severus az időtlenségbe és az örökkévalóságba szeretne volna „beírni” Mártont. [...]

Adamik Tamás klasszika-filológus, az MTA doktora, professzor emeritus (ELTE) Szent Márton tisztelete a Karoling-korban címmel mutatta be Alcuinnak, Tours püspökének Szent Márton-életrajzát, különös tekintettel annak forrásaira. Az előadó röviden ismertette Alcuin életútját (735 körül született, 768-tól Tours-ban volt tanár, 781-ben találkozott Nagy Károllyal, aki meghívta udvarába, ahol kulturális és teológiai tanácsadó lett), majd munkájának fejezeteit ismertette. Rámutatott az Alcuin által leírt Márton-életrajz alapján, a különböző részekre való aprólékos kitéréssel, hogy a pannóniai szent milyen belső tulajdonságokkal rendelkezett; hogy a gonosz kísértésének hányszor állt ellen, hogy milyen csodák kísérték életét. A Patrologia Latina sorozatban megtalálható életrajzi elbeszélés szerint Márton a türelem példaképe volt, akit ha gyaláztak sem vesztette el nyugalmát, és aki számos ördögtől szabadította meg a megszállottakat, nemkülönben az állatokat is, akiken éppúgy megesett a szíve, mint embertársain. [...]

A konferencia harmadik szekciójában („Védelmébe veszi szenteknek hazáját”) Madas Edit elnöklete alatt elsőként Klaniczay Gábor tartotta meg előadását A hitvalló szentek mintaképe: Szent Márton kultusza a kora középkorban címmel. Az előadó abból a Sulpicius Severus által leírt történetből indult ki, amelyben Márton megosztja köpenyét a koldussal, hiszen, amint elmondta, ez a történet a középkori hagiográfia

legismertebb történetévé vált. Számos műalkotás tanúskodik e jelenet népszerűségéről, ugyanúgy, ahogyan számos templom és monostor viseli Szent Márton nevét. [...]

Szovák Kornél medievista, az MTA doktora, egyetemi docens (PPKE) A pannóniai Szent Márton-hagyomány és Pannonhalma című előadásában arra a kérdésre kereste a választ, hogy Szent Márton pannonhalmi születésének legendája honnan eredhet. E tekintetben az előadó megemléített két pannonhalmi bencés szerzetest, Horváth Tibor Antalt és Csókai Lajost, akik a kérdéssel foglalkoztak, majd hét korabeli forrásszövegre hivatkozva, amelyek valamiképpen utalhatnak a pannonhalmi származásra, és amelyek az elterjedt legenda kiindulópontjai lehetnek, vázolta a származástörténet homályos foltjait. [...]

Szovák Kornél előadása után Takács Imre művészettörténész, az MTA doktora, egyetemi docens (ELTE) A középkori Szent Márton-ikonográfia Magyarországon / Szent Márton tiszteletének művészeti emlékei a középkori Magyarországon címmel számolt be a magyarországi Szent Márton-tisztelet központjainak ikonográfiai sajátosságairól. [...]

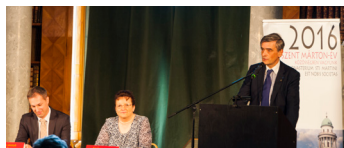
Az első konferencianap utolsó szekciójában („Szülőhazádnak népe kér”), Mohay Tamás néprajzkutató (ELTE) elnöklete alatt Hoffmann István nyelvész, az MTA doktora (DE); Slíz Marianna nyelvész, egyetemi adjunktus (ELTE), valamint Barna Gábor néprajzkutató, az MTA doktora (SzTE) tartották meg előadásukat Szent Mártonnak a magyar helynevekben, a magyar személynevekben, illetve a néphagyományban betöltött szerepéről.

Este ünnepi koncertet adott az Egyetemi templomban a Capella Theresiana és a Schola Academica (vezényelt Merczel György és Mizsei Zoltán), valamint Kiss Zsolt orgonaművész.

Az ötödik és hatodik ülés 2016. április 15-én Pannonhalmán folytatódott „Most angyalének-szóval áld” és „Hadd legyünk ma mi is fegyver nélkül hősök” címmel. Levezető elnökök Déri

Balázs és Szovák Kornél voltak. Földváry Miklós István liturgiakutató, habilitált egyetemi adjunktus (ELTE) Szent Márton miséje – Galliától Pannóniáig című előadását Czagány Zsuzsa zene-tudós, tudományos főmunkatárs (MTA) követte, aki A kőben rejlő szobor. A Márton-zsolozsma állomásai az európai forrásokban címmel tartotta meg előadását. A szekció utolsó felszólalója Madas Edit irodalomtörténész, a MTA levelező tagja, egyetemi tanár (PPKE), kutatócsoport-vezető (MTA/OSZK) volt: Szent Márton a magyar középkori legenda- és szermőirodalomban témáról beszélt. A konferencia záró előadói voltak: Déri Balázs klasszika-filológus, zene-tudós, tanszék-vezető és központigazgató egyetemi tanár (ELTE). Előadásának a következő címet adta: Szent Márton a liturgikus költészetben. Őt követte Szelestei Nagy László irodalomtörténész, a MTA doktora, egyetemi tanár (PPKE) Szent Márton tiszteletének emlékei a barokk kori áhítati irodalomban című előadásával. Borián Elréd OSB filológus, gimnáziumi tanár (Pannonhalma) A katolikus Dóri énekeskönyv és Szent Márton-énekei témáról tartotta meg előadását.

A konferencia zárása a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtárban és a bazilikában volt. A zárszót Károlyi György nagykövet (Párizs) mondta, majd Boka László irodalomtörténész, egyetemi docens (PKE), tudományos igazgató (OSZK) és Ásványi Ilona helyettes könyvtárigazgató (Pannonhalma) megnyitotta az Ernst-kódex (OSZK, Cod. Lat. 431) kiállítást. Ezután került sor a „Sulpicius Severus: Szent Márton” című kötet (Pannonhalmi Főapátság – Bencés Kiadó) bemutatójára Dejcics Konrád OSB – a kötet egyik fordítója és Déri Balázs – a kötet lektora – közreműködésével. A megnyitón közreműködött a Pannonhalmi Bencés Gimnázium ének- és zenekara, Kiss Zsolt bazilikai karnagy vezetésével. A Pannonhalmi Szent Márton-bazilikában Várszegi Asztrik OSB püspök, főapát zárszavával ért véget a kétnapos rendezvény.

A SZENT MÁRTON-ÉVHEZ KAPCSOLÓDÓ KIÁLLÍTÁSOK

Szent Márton emlékezete – Az Ernst-kódex
 Szent Benedek előírja a Regulában, hogy a szerzetesek az évnek és a napnak egy részét olvasással töltsék, ezért monostor és könyvtár összefügg. A Regulából képet kapunk arról, hogy a szerzetesek milyen témájú könyveket másoltak, gyűjtöttek, olvastak – általában.

Az első magyarországi könyvjegyzéken, a Pannonhalmi levéltárban őrzött Szent László kori összeírólevélen jól olvasható a következő tétel: Vita Sancti Martini, vagyis Sulpicius Severus Szent Márton életrajzának – mely nagyon népszerű, minden jelentős középkori könyvtárban megtalálható mű volt – egy példányát birtokolta 1090 körül a pannonhalmi könyvtár.

Szent Márton-évében mi is lehetne méltóbb emlékezés Mártonra, mint az, hogy a Főapátsági Könyvtár díszes teremkönyvtárában bemutatjuk a 12. század végén keletkezett, ma az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött Ernst-kódexet, mely más művek mellett Sulpicius Severus és Tours-i Szent Gergely Szent Mártonról szóló írásait tartalmazza.

Bár az Ernst-kódex a Szent Márton-év okán vendégeskedik itt, de említsük meg, hogy ez a kódex őrizte meg Szent István kisebb és nagyobb legendáját is. Megrendítő a tudat, hogy a mindössze kétszáz éve épült klasszicista könyvtárterem falait nagyjából az úgynevezett Palota épületrész alapjaira húzták fel, mely a kolostort felkereső uralkodó – Szent István – szálláshelye volt, amikor a monostorban tartózkodott...

A kódex a 13. századtól a Vyšší Brod-i (Csehország) cisztercita kolostor tulajdonában volt. A 19-20. század fordulóján került el innen. Ernst Lajos műgyűjtő egy német antikváriustól vásárolta 1928-ban, akitől végül 1934-ben megvette az Országos Széchényi Könyvtár.

A kiállítás, mely a könyvtár ellipszis részének déli oldalán kapott helyet, az Országos Széchényi Könyvtár és a Pannonhalmi Főapátság együttműködése nyomán valósult meg. A köz-

ponti tárlóban az eredeti kódex látható, előtte a hasonmás kiadása található, amelyet szabadon lapozhatnak a látogatók. A hasonmás kiadásához kísérőkötet is készül, amelyben a szöveg átirata, fordítása és tanulmány is olvasható lesz.

(A kiállítás megtekinthető 2016. április 15. és július 12. között a klasszicista teremkönyvtárban.)

Szent Márton emlékezete – O beatum virum
 Április 15-től november 11-ig látható ugyan-
 csak a könyvtár klasszicista teremkönyvtárában
 az *O beatum virum...* című kiállítás, melynek
 címe a Szent Márton napi ünnepi vesperás him-
 nusának kezdősorait idézi: „*O beatum virum,*
cuius anima paradisum possidet... Mane no-
biscum in aeternum! Ó, kiváló Férfi, elnyerted
azt Isten örökségét... Ó maradjál velünk most és
mindörökké!”

A Pannonthalmi Főapátsági Könyvtár gyűjte-
 ményéből válogatott dokumentumok azt kíván-
 ják bemutatni, hogy Szent Márton alakja, példá-
 ja, kultusza hogyan élt több mint ezer éven át a
 keresztény Magyarországon.

Szent Márton élettörténetét Sulpicius Seve-
 rus sok-sok kiadást megért Szent Márton élet-
 rajzának 17-18. századi kiadásaival elevenítjük
 fel. Alakját kódextörödéken, 16. századi antik-
 va-imakönyvekben fennmaradt ábrázolások se-
 gítségével idézzük meg, valamint barokk cím-
 lapokkal, ahol Márton a legnépszerűbb magyar
 szentek, országunk védőszentjei társaságában
 látható. Szent Márton liturgikus tiszteletét –
 mely az egyetemes egyházban a középkortól
 kezdve tetten érhető – a misekönyvekben, zso-
 lozsmáskönyvekben, antifonálékban, himnári-
 umokban ránk maradt liturgikus szövegek-énekek
 jelzik. Kultuszát igazolják a tiszteletére született
 prédikációk, himnuszok, imádságok és énekek.

(A kiállítás megtekinthető 2016. április 15. és no-
 vember 11. között a klasszicista teremkönyvtárban.)

**Osztás 10x10 – Tíz mai történet a Pan-
 nonhalmi Főapátság Szent Márton-év
 alkalmából rendezett fotókiállításán**

Az Osztás 10x10 elnevezésű kortárs fotókiál-
 lítás tíz tizképes fotósorozaton keresztül olyan
 magyar emberek történeteit mutatja be, akikben
 újra megelevenedik Szent Márton cselekedete;
 akik sokszor erőn felül segítenek másoknak, va-
 lamint akik által érezhetjük, hogy közösségben
 vagyunk egymással.

A dokumentum-fotók a koraszülötteken segítő
 orvos, a vak gyerekekkel foglalkozó lovas te-
 rapeuta, a maguk közé Down-kóros iskolásokat
 befogadó osztályközösség, a hátrányos helyzetű
 kamaszoknak fogódzót adó cigány fociedző, az
 öt saját gyermeke mellé még négyet befogadó
 család, a szabolcsi falusiaknak munkát szervező
 evangélikus lelkész, a hallgatóival közösen fel-
 lépő színművész, a Kongóban dolgozó misszió-

onárius szemorvos, a fővárosi időseket látogató gondozónő vagy a tanyasiak ügyes-bajos dolgaiban segédkező nyíregyházi rendőr mindennapjaiba engednek belepillantani. A kiállítást a Pannonhalmi Főapátság Kulturális Irodája rendezte Dejcics Konrád és Majoros Nóra vezetésével. Fotográfusok Balázs Attila, Hajdú D. András és Pályi Zsófia voltak. A kiállítás kurátora Virág-völgyi István volt. Kátai Balázs vezetésével pannonhalmi bencés diákok interjúkat készítettek a portréalanyokkal, melyek a kiterjesztett valóságot (augmented-reality) használó applikáción keresztül megtekinthetők a kiállításon. Képek és további információk: <http://szentmartonev.hu/event/osztas10x10/> [Letöltés dátuma: 2016. május 16.]

(A kiállítás megtekinthető 2016. március 18. és november 11. között az Apátság kiállítótermében.)

Szent Márton és Pannónia – Kereszténység a római világ határán

A Szent Márton-emlékév kiemelt kiállítása Szombathely és Pannonhalma összefogásával valósult meg. A kiállítás első része Szombathelyen, az Iseum Savariensében látható, 2016. június 3. és november 30. között, a második a Pannonhalmi Apátsági Múzeumban 2016. június 3. és szeptember 30. között.

A több mint 300 régészeti leletet és tárgyat, köztük a Nagyszentmiklósi kincs egy darabját is bemutató kiállítás a kereszténység elterjedését mutatja be Pannóniában, Szent Márton szülőföldjén. Szombathelyen láthatjuk Pannónia római történetét, a maga „pogány” vallási sokszínűségében, melyben már a kereszténység is fel-felvillan, Pannonhalmán pedig Szent Mártonnak, a keresztény hitvalló, szerzetes, püspök, illetve a korai, de egyre erősödő kereszténység kora elevenedik meg. A kiállítás bemutatja a kereszténység elterjedését és erősödését a római provincián belül.

Szent Márton alakjában a sajátosan kettős identitású, pogányból kereszténnyé váló, ókori-középkori, változó korban élő embert fedezhetjük fel.

A kiállításterv és koncepció Takács Imre, Tóth Endre, Vida Tivadar nevéhez kapcsolódik. A pannonhalmi kiállítási helyszín felelős vezetője Dejcics Konrád, a szombathelyi kiállítási helyszín felelős vezetője Csapláros Andrea. Szervezési asszisztens Kutnyánszky Ildikó volt. A látvány és belsőépítészeti terveket a Palatium Stúdió Kft., az installációt a Narmer Építészeti Stúdió készítette.

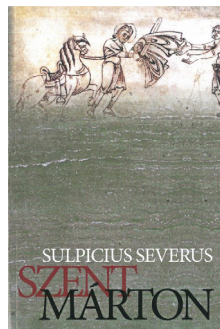
(A kiállítás megtekinthető 2016. május és szeptember 30. között Pannonhalmi Apátsági Múzeumban.)

A SZENT MÁRTON-ÉVHEZ KAPCSOLÓDÓ KIADVÁNYOK

A Szent Márton-évhez kapcsolódva, a Pannonhalmi Főapátság kiadásában jelentek meg Sulpicius Severusnak, Szent Márton életrajzírójának Mártonról szóló művei magyar nyelven, először egy kötetben (*Sulpicius Severus: Szent Márton: Élete, Levelek*).

A 4. században élt, arisztokrata származású, Sulpicius Severus több művet is írt példaképéről, Szent Mártonról. Az első, *Szent Márton élete (Vita Sancti Martini)* még Márton életében született, 397 tavaszára készült el. Ezt követte három nyílt *Levél*, melyben megcáfolta a *Vita* egy hitetlenkedő olvasójának nézeteit. Mivel az életrajzból kénytelen volt kihagyni bizonyos eseményeket, 403–404 körül megírta a *Dialógusok* című munkáját. A Dialógusok című mű most jelenik meg először magyarul. Sulpicius Severus írásai Szent Márton életén keresztül azt a különös kort mutatják be, melyben az antik pogány világ és a keresztény életstílus sajátosan élt egymás mellett, melyben a keresztényüldözésből megszabaduló egyház a városokban keresztény-nyé vált arisztokrata baráti társaságokban és a vidékre vonult szerzetesi közösségekben, vagy askéta remeteségben élte mindennapi életét.

A fent bemutatott kiállítások katalógusai is elkészültek. *Osztás 10x10 = Sharing 10x10: tíz mai történet a Pannonhalmi Főapátság Szent Márton-év alkalmából rendezett fotókiállításán* című kiadványt és *Szent Márton és Pannónia. Kereszténység a római világ határán* című katalógus és tanulmánykötetet is fellapozhatják az érdeklődők. A további tervezett kiadványok között említjük *Szent Márton emlékezete – Az Ernst-kódex*, illetve a *Szent Márton emlékezete – O beatum virum* kiállítások közös katalógusát, amely várhatóan 2016 júliusában jelenik meg. Az Ernst-kódex hasonmás és kísérvkötet (szövegkiadás, fordítás tanulmányok) megjelenése 2016 szeptemberében várható. A szervezők tervezik a Martinus pauper et dives – Szent Márton öröksége konferencián elhangzott előadások

nyomtatott kiadását, melyet várhatóan 2016 őszén vehetnek majd kézbe az érdeklődők. A Szent Márton-év egyéb programjairól a következő helyen tájékozódhatunk: <http://szenrtmarton.hu/>.

A cikk a Magyar Kurir oldalainak és képeinek felhasználásával készült.

Ásványi Ilona
Horváth Sára
Főapátsági Könyvtár

BESZÁMOLÓ

a nyilvános könyvtári alapkövetelmények és alapfeladatok teljesítését és a fenntartói nyilatkozatban vállaltak megvalósítását ellenőrző szakértői (szakfelügyeleti) vizsgálatról 2015

Az EMMI Könyvtári Osztálya koordinálásával 2014-ben elindult a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről szóló 120/2014. (IV. 8.) Korm. rendeletben foglaltak szerint a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvényben előírt nyilvános könyvtári alapkövetelmények és alapfeladatok teljesítését és a fenntartói nyilatkozatban vállaltak megvalósítását ellenőrző szakértői vizsgálat.

2014-ben egy egyházi könyvtárat érintett a vizsgálat, a szegedi Gál Ferenc Főiskola Könyvtárát. Mondhatjuk, hogy „véletlenül”, mert a neve alapján nem gondolták, hogy a könyvtár egyházi fenntartású.

Az EMMI Könyvtári Osztály 2015-ben 15 nyilvános egyházi könyvtár vizsgálatára kérte fel Ásványi Ilona, Baranya Péter, Kövécs Ildikó kollégákat.

Ezek a következő könyvtárak voltak: Debreceni Református Hittudományi Egyetem Maróthi György Könyvtára; Tiszántúli Református Egyházkerületi és Kollégiumi Nagykönyvtár és Teológiai Szakkönyvtár; Egri Főegyházmegyei Könyvtár; Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár; Esztergomi Hittudományi Főiskola Könyvtára; Váci Egyházmegyei Könyvtár, Apor Vilmos Főiskola Könyvtára, Vác; Ciszterci Nővérek Boldogasszony Háza Monostor Könyvtára,

Kismaros; Főszékesegyházi Könyvtár, Kalocsa; Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára és Levéltára; Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtára; Dr. Szent-Iványi Sándor Unitárius Gyűjtemény Könyvtára; Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtára; Buddhista Misszió Dharma Könyvtára; Evangélikus Országos Könyvtár.

Mivel az Evangélikus Országos Könyvtár székházának felújítása miatt ideiglenes helyen működik, és az intézményrendszer is átszervezés alatt áll, kérte a vizsgálat alóli felmentését, amit a minisztérium elfogadott.

A szakfelügyeleti vizsgálatokat a felkért kollégák határidőre (2015. december 20.) elvégezték.

A vizsgálat a nyilvános státusz jogszabályban előírt követelményeire irányult. Azt, hogy az adott könyvtár megfelel-e a nyilvános könyvtári státusz követelményeinek, egy külső bizottság döntötte el, részben a benyújtott kérdőív, részben az alapidokumentumok alapján.

Örömmel jelentjük, hogy a 2015-ben vizsgált 14 könyvtár mindegyike megtarthatta a nyilvános státuszát. Erről az EMMI levélben tájékoztatta a fenntartókat.

*Ásványi Ilona
Baranya Péter
Kövécs Ildikó*

ÚJDONSÁG

Szabó Lajos (szerk.)
Teológia és nemzetek : az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatóinak tanulmánykötete

EHE, Luther Kiadó, Budapest, 2016.

Udvarhelyi Erzsébet
Nagy Károly (szerk.)
Fejedelemasszonyok és
a vallásszabadság Erdélyben :
tanulmánykötet és katalógus
Boldog Gizella Főegyházmegyei
Gyűjtemény, Veszprém, 2016.

MEGJELENT A COLLECTANEA, A PANNONHALMI FŐAPÁTSÁG GYŰJTEMÉNYEI ÉRTESÍTŐJE III. KÖTETE

A kötet adatai

Collectanea Sancti Martini. A Pannonhalmi Főapátság Gyűjteményeinek Értesítője III. / szerk.: Dénesi Tamás, angol összefogl. Tóta Péter Benedek. – Pannonhalma, Pannonhalmi Főapátság Gyűjteményei, 2015. 362 p.

Tartalom

I. Tanulmányok

MEDGYESSY S. Norbert: Herchl Antal iskolamester oktatói, liturgikus és zenei tevékenysége Bajnán (1764-1773) – SZENDE László: Rómer Flóris tudományos munkássága a Magyar Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtárában

II. Közlemények

T. ORGONA Angelika: Szent Márton tanítványa. Gondolatok a pannonhalmi hiteleshelyi pecsétnyomó ikonográfiájáról – SZOVÁK Kornél: Egy elfeledett bencés rendi káptalangszerű 1395-ből – JAKAB Réka: Tihany végvár 1680. összeírása – MACZÁK Ibolya: A bizakodó oroszlán. Budai Pál Döry Ádám felett mondott gyászbeszédének cenzúrapéldánya, a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár Kéziratgyűjteményében – TAKÁCS László: Két soproni bencés vizontagságos utazása 1820-ban – BAJNÓCZI Gábor: Forradalom és megtorlás a Pannonhalmi Bencés Gimnáziumban – GEREBEN Ferenc: „Lélekben mindig előttem vagytok...” Etűdök Cziráki László OSB centenáriuma

III. Forrásközlések

SZABÓ András Péter: Forgách (III.) Zsigmond levelezése Lippay Györggyel (1639-1644) – BALOGH Gábor: A Szociális Testvérek Társaságának krónikája a Tárasaság 1944. április-decemberi tevékenységéről

IV. Szemle

ZELLIGER Erzsébet: Szentgyörgyi Rudolf: A tihanyi apátság alapítólevele 1. Az alapítólevél szövege, diplomatikai és nyelvi leírása, Buda-

pest, 1014 – DÉRI Eszter: „...még a vadakat is megbüvöli” – 17-18. századi bencés prédikációk Szelestei N. László: Magyar bencések prédikációi a 17-18. század fordulóján – KLIMÓ Árpád: Mindszenty bíboros aktái amerikai levéltárakból
Ismertető

Pannonhalmi Főapátság Gyűjteményeinek Értesítője III. kötetének szinte minden írása – a szerkesztők és a vállalkozás eredeti terveinek megfelelően – valamilyen bencés vagy bencés vonatkozású témát dolgoz fel; a legtöbb a Pannonhalmi Gyűjteményekben (könyvtár, levéltár, múzeum) őrzött valamely levéltári vagy könyvtári forrás, műtárgy ismertetése, feltárása, bemutatása.

A Collectanae III. kötete (2015/3.) a 2015. november 11. és 2016. november 11. között ünnepelt Szent Márton-évben jelent meg, amikor a negyedik században élt, római katonából lett hitvalló, szerzetes, apostol-püspök, szent, Szent Márton születésének 1700. évfordulóját ünnepeljük. A kötet „fülszövegén,” a kötet hátsó borítóján Sulpicius Severus Szent Márton életrajzából olvashatjuk a következő idézetet, mely túlmutat önmagán és útmutató lehet minden szerző, kiadó és kiadó számára: „*Elegendőnek tartottam, ha csak a legkiemelkedőbbeket jegyzem fel. Az olvasókra is gondolnom kellett, nehogy elvegye a kedviüket a túl sok összegyűjtött részlet. Kérlek benneteket, akik olvasni fogjátok, hogy higgyetek a szavaimnak, s ne gondoljátok, hogy bármit is leírtam, ami nem ismert és nem hiteles, mert inkább hallgatni akartam, mint bármi valótlant állítani.*”

Ásványi Ilona
Főapátsági Könyvtár

KITEKINTŐ

SZAKKÖNYVTÁRI SEREGSZEMLE 2016

Nagy fontosságú könyvtárszakmai rendezvény színhelye volt a Központi Statisztikai Hivatal Keleti Károly-terme 2016. március 29-én: a jelentősebb szakkönyvtárak képviselői gyűltek össze egész napos tanácskozássra.

Ha könyvtárról beszélünk, leginkább a közkönyvtári rendszerre gondolunk, és csak másodlagosan jutnak eszünkbe a szakkönyvtárak. Ennek a méltatlanul elhanyagolt könyvtártípusnak a vezetői, dolgozói jöttek el eszmét cserélni, megosztani problémáikat, sikereiket. A szervezők célja az volt, hogy a seregszemle „képet adjon a különféle szakkönyvtárak helyzetéről, eredményeiről, problémáiról, illetve közös fórumot teremtsen e rendkívül színes terület szereplői számára a legidősebb (szak)könyvtári kérdések megvitatására”.

A konferencia védnöke, *Vukovich Gabriella*, a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) elnöke köszöntötte az egybegyűlteket; majd pedig *Fülöp Ágnes*, a KSH Könyvtár főigazgatója és *Villám Judit*, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) Társadalomtudományi Szekciójának elnöke mondta el köszöntőjét.

Az információs és kommunikációs technológiák térnyerésével a tudományos kutatásban bekövetkezett változások a kutatás új formáját alakították ki, ez a „kutatás 2.0” vagy adatintenzív tudomány. Nem csak új távlatokat nyit meg a kutatásban, de új kockázatokat is jelent. Erről beszélt *Koltay Tibor*, a Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti és Pedagógiai Karának tanszékvezető főiskolai tanára. A szakkönyvtárak előtt álló kihívások a nemzetközi szakirodalom tükrében című előadásában.

Az adatintenzív tudomány nyitott tudomány. Legfőbb ismérve és feltétele az adatokhoz és a publikációkhoz való nyílt hozzáférés (részben a finanszírozók nyomá-

sára). Ezek az adatok a természettudományok, a társadalomtudományok és a humán tudományok területéről származnak. A megváltozott igényekhez biztosítani kell a tudományos eredmények reprodukálhatóságát, újrafelhasználását, ugyanakkor hozzáadott értéket kell létrehozni. [...]

Rózsa Dávid, a KSH Könyvtár főigazgató-helyettese osztotta meg ezután velünk gondolatait Ezredfordulós helyzetkép a magyar szakkönyvtári rendszerről és az országos szakkönyvtárakról címmel. Az előadás középpontjában – ha fogalmazhatunk így – a magyar szakkönyvtári rendszer immár évtizedek óta tartó válsága áll. A kutatók szerint a folyamat egészen az 1980-as évekig nyúlik vissza; *Horváth Tibor* 1989-ben gyűjtötte össze a lehetséges okokat. Rózsa szerint azonban az erre alkalmas időpontban, azaz a rendszerváltáskor nem történt meg a magyarországi (szak)könyvtárak helyzetének felmérése, a problémák okainak feltárása. Ezt a súlyos hiányosságot mind a mai napig nem sikerült orvosolni, ezért is tekinthetjük a Szakkönyvtári seregszemle 2016 című konferenciát ígéretes kezdeményezésnek. Erre Rózsa Dávid is – aki nem melleleg a seregszemle ötletgazdája – többször felhívta a figyelmet. [...]

A szolgáltató pontok és a főfogalkozású könyvtárosok számának csökkenése mellett egy másik jelentős probléma a könyvtáros képzés és a szakot elvégzettek elhelyezkedése is. Rózsa szerint tehát addig nem lehet megoldani

a magyarországi (szak)könyvtárak helyzetét, amíg a magyar könyvtárosképzés viszonyai nem rendeződnek. Erre a már korábban is felvetett könyvtáros életpályamodell jelenthet megoldást, amennyiben ténylegesen is megvalósul. [...]

Amberg Eszter, a pécsi Csorba Győző Könyvtár igazgatóhelyettese a minisztériumi szakkönyvtárak helyzetével foglalkozott Búvópatakok a magyar könyvtári rendszerben: a minisztériumi szakkönyvtárak című előadásában. A bemutató tökéletes példája volt annak, ahogy az egyes (szak)könyvtártípusok az egyre növekvő gondok és terhek mellett továbbra is színvonalas szolgáltatásokat tudnak nyújtani, sőt mi több, bővítik is azokat. [...]

A szakkönyvtárak seregszemléjén Vállalati könyvtárak manapság – Infoszabóság címmel tartott előadást *Kóródy Judit* az Infodok Kft. képviselőjében. Az előadó – a konferenciának helyet adó intézmény profiljához híven – statisztikai adatokkal szemléltette a 18 vállalati könyvtár főbb jellemzőit, ehhez felhasználva a 2014-es könyvtári statisztika adatait (nyitvartartás, internethasználat, távhasználat stb.). A vállalati könyvtárak a szakkönyvtárak rendszerében azon intézmények közé tartoznak, amelyek hasznát hoznak a fenntartóik számára. Hogyan tudnak profitot termelni? A könyvtárosok által összegyűjtött, rendszerezett információk által, amelyek a döntéshozókhoz eljutva már tényleges értékkel bírnak. A könyvtárakban dolgozó kollégáknak a döntéshozók információs igényeinek megfelelően kell összeállítaniuk egy-egy beszámolót, prezentációt. Az információs társadalomban az információforrások száma megnövekedett, ezek közül kell mindig az adott feltételeknek megfelelőt kiválasztani. [...]

Sándor Gertrud, a Zalaegerszegi Törvényszék dr. Degré Alajos Jogi Szakkönyvtára könyvtárvezetője, „Miképp adjunk jogot a jognak / Hogy joga legyen jognak lennie.” (Körkép a jogi szakkönyvtárakról) címmel arról beszélt,

az új adatkezelési technikák és egyéb változások hatására a könyvtár már nem egyszerűen könyvtár. Szerepe megváltozott. Leginkább pedig a szakkönyvtárak szerepéről mondható ez el, mint amilyenek a jogi szakkönyvtárak is. Többek között, mert a jogtudomány az egyik legrégebbi és legtekintélyesebb tudomány. A legjelentősebb adatbázisok is ezen a tudományterületen jelentek meg. A jogi információk célközönsége nemcsak a jogalkotók közül kerül ki, hanem a jogalkalmazók közül is; mint amilyenek a jogi oktatás résztvevői, a jogászok, jogtanácsosok, de ide sorolhatók a közjegyzők, a képviselők, az önkormányzat vagy a rendőrség dolgozói és akár az állampolgárok is. [...]

A konferencia délutáni programját *Palotai Mária*, az ÁEEK Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár könyvtárvezetője nyitotta meg Az orvosi szakkönyvtárak helye a mai Magyarországon – egy kérdőív tanulságai című előadásával, amelyben a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége (MOKSZ) 2015-ben zajlott felmérésének eredményeit osztotta meg az egybegyűltekkal.

A múzeumi könyvtárak helyzetéről tartott szubjektív hangvételű előadást *Kreutzer Andrea* főtanácsos, a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténeti Múzeum részéről. A múzeumi könyvtár tulajdonképpen intézmény az intézményen belül, nincs önálló költségvetése. Ez a hierarchia egy többszörösen alárendelt múzeumnál nehéz helyzetet teremthet. A nehézségek leküzdésére, a problémák megbeszélésére többévi szervezkedés után a Magyar Könyvtárosok Egyesületén belül létrehozták a Múzeumi Könyvtárak Szekcióját. [...]

A seregszemle utolsó húsz percében *Ásványi Ilona*, a Pannonhalmi Főapátság Főapátsági Könyvtárának igazgatóhelyettese beszélt az egyházi könyvtárak felemás, kicsit megfoghatatlan helyzetéről Egyházi könyvtár: muzeális gyűjtemény? tudományos könyvtár? szak-

könyvtár? címmel.

Az egyházi könyvtár sajátos kategória. Van-
nak, akik a szakkönyvtárak csoportjához sorol-
ják, vannak, akik az egyéb könyvtárak közé. Ha
szakkönyvtárnak gondolják, akkor is az egyéb
szakkönyvtárak között, a múzeumok, levéltárak,
bírószágok és hivatalok könyvtárai mellett említik.
Amikor egy egyházi-felekezeti könyvtár statisztikai
adatszolgáltatást végez, általában két hely-
re sorolja: egyrészt szakkönyvtárnak definiálja,
másképp egyébként tartja magát, és megjelöli az
„egyházi” jelzővel.

Bár a magánkönyvtár inkább könyvgyűjtemény,
információ-tár, információ-gyűjtemény, „a”
könyvtárnak mint intézménynek egyik legfonto-
sabb – ha nem a legfontosabb – ismérve, hogy in-
formációt szolgáltat. Ennek a feladatnak úgy tud
eleget tenni, ha nyitott a könyvtárhasználók felé,
akik felkeresik, vagyis nyilvános. [...]

A Szakkönyvtári seregszemle zárásaként
majd’ egyórás kerekasztal-beszélgetésen vehet-
tek részt az érdeklődők. A moderátor *Lencsés
Ákos*, a MTA Könyvtár és Információs Központ
munkatársa volt.

Résztevők: *Fülöp Ágnes* (KSH Könyvtár),
Gálné Kálydy Dóra (MTA Könyvtár és In-
formációs Központ), *Varga Katalin* (Országos
Pedagógiai Könyvtár és Múzeum – OPKM),
Fodor Péter (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár –
FSZEK), *Lükőné Őrsi Gabriella* (Magyar Me-
zőgazdasági Múzeum és Könyvtár), *Markója
Szilárd* (Országgyűlési Könyvtár).

Felszólalók: *Andaházi Szeghy Viktor* (Hadtör-

téneti Könyvtár), *Papp Annamária* (Országos
Idegennyelvű Könyvtár), *Ásványi Ilona* (Pan-
nonhalmi Főapátság Főapátsági Könyvtár),
Rózsa Dávid (KSH Könyvtár), *Téglási Ágnes*
(MKE Tudományos és Szakkönyvtári Szek-
ció), *Dippold Péter* (FSZEK), *Gerencsér Judit*
(Kúria Jogi Szakkönyvtára).

A csaknem egyórás kerekasztal-beszélgetés
során a résztvevők mindegyike megjelenítette
saját véleményét, ezt a könyvtárakat vagy a
szak- és közkönyvtári rendszert érintő példák-
kal támasztották alá. Alapvetően két kérdés
merült fel, amely nem csak a szakkönyvtári,
hanem az országos könyvtári rendszer egészére
is vonatkozik.

Az első esetben a jelenleg is meglévő prob-
lémákról, azok megoldásának lehetséges mó-
dozatairól folyt a beszélgetés. [...] A második
kérdés az elhangzottaknak megfelelően azt hi-
vatott kideríteni, hogy a jelenlévő szakkönyv-
tári vezetők hogyan képzelik el a korábban em-
lített problémák mielőbbi orvoslását. Ez már
csak azért is égető kérdés, mivel a könyvtá-
raknak juttatott támogatás évről évre csökken,
míg a látogatottság nő. Azaz, a könyvtáraknak
ugyanazt a minőségi szolgáltatást kell nyújta-
niuk egyre kevesebb forrásból, egyre nagyobb
számú célközönségnek. [...]

(A teljes cikk olvasható a Könyvtári
Levelező/lap 2016/5. számában)

*Szuly Rita – Pásztor Angelika –
Horváth Balázs – Cseh Gabriella
KSH Könyvtár*

ÖRÖKZÖLD

Az Akadémia Könyvtára munkájának értékelése nem történhet meg anélkül, hogy röviden fel ne idézzük a könyvtár életében 1952-ben és 1953-ban létrejött alapvető fordulatot. Az 1952-ben lezajlott könyvtárvizsgálat után a vezetéssel megbízott háromtagú igazgatóság-nak jutott az a feladat, hogy ezt a helyzeténél és történeti alakulásánál fogva fontos könyvtárat képessé tegye új feladatainak elvégzésére, kiemelje elzárkózottságából és az országos könyvtárpolitika célkitűzéseinek ismeretében beépítse a magyar könyvtárhálózatba. Az igazgatóság – az Elnökség jóváhagyásával – a könyvtár legfontosabb feladatait a következőkben állapította meg: 1. A magyar tudományos kutatásnak hazai és külföldi könyvvel és tájékoztatással (bibliográfiával) való támogatása. 2. A magyar tudományos kutatás eredményeinek, mindenekelőtt az akadémiai kiadványoknak rendszeres csere formájában való eljuttatása a külföldi tudományos intézetekhez és kutatókhoz. [...]

Az alapvető feladatok, funkciók és a gyűjtőkör tisztázása után az igazgatósága megfelelő munkaszervezet kialakítását tűzte ki célul. A tervszerű könyvtári munkát – a szocialista könyvtári szervezés gyakorlatának megfelelően – a következő keretekben biztosította:

1. Szerzeményezési osztály. A Központi Könyvtár könyvbeszerzésein kívül az akadémiai intézetek külföldi könyvbeszerzéseit is intézi.

2. Cserecsoport. Együttműködve a szerzeményezési osztállyal, önállóan intézi a külföldi cserét, végrehajtja a kulturális egyezmények által előírt tudományos könyv- és periodika-cserét, nemcsak helyi, hanem hálózati, sőt a kulturális egyezmények csereviszonyaiban országos szinten is. Intézi az előfizetési periodika-beszerzést is.

3. Feldolgozó osztály. A katalogizálás, osztályozás, katalogusszervezés munkáját látja el két

munkacsoport keretében.

4. Olvasószolgálati osztály a következő csoportokkal:

- olvasótermi és kölcsönző csoport. Együttal végzi az olvasók szóbeli tájékoztatását is.
- raktár-csoport
- folyóirat-csoport. Az MTA Könyvtárában anynyira égető periodikarendezésen túl végzi a folyóiratok katalogizálását is.

5. Tájékoztató és bibliográfiai osztály. Az írásbeli tájékoztatás mellett a könyvtár bibliográfiai és dokumentációs kiadványait szerkeszti, tájékoztatói célokra tárgyszókatalógust állít össze.

6. Különgyűjtemények osztálya a következő részlegekkel:

- kéziratár,
- régi könyvek tára
- Keleti Gyűjtemény
- mikrofilmár és mikrolaboratórium.

7. Eötvös-könyvtár. Délbuda társadalomtudományi kutató-könyvtára: egyúttal egyetemi könyvtári funkciókat is ellát.

8. Titkárság, gazdasági csoport.

A vázolt szervezeti felépítés folyamatosan alakult ki az utóbbi évek során. Mint minden szervezeti-szerkezeti megoldás, nem tekinthető véglegesnek, az aktuális célkitűzések szolgálatában állva, azokat megfelelően elégíti ki. A felsorolás hiányai (könyvkötészet, könyvhigiénia) egyúttal jelzik azt is, hogy az MTA Könyvtára e fontos területeken nem rendelkezik apparátussal és beruházásokkal. [...]

Az Akadémia Könyvtára – a korszerű könyvtári szervezési gyakorlatnak megfelelően – mintegy két év óta – az akadémiai intézetek könyvtárainak központjaként is szerepel. E hálózat funkcióját azonban nem elvi, hanem személyzeti okokból csak részben tudta gyakorolni. A könyvtári központosítás a létszámkeretek feltöltését kívánta volna meg, ez azonban

az utóbbi másfél év alatt nem volt lehetséges. A központi könyvtári funkciók gyakorlati keresztülvitele (25 akadémiai intézet könyvtári gondozása) majdnem kizárólag az állománygyarapítással volt összefüggésben. A külföldi könyv- és folyóiratbeszerzés egyeztetése és lebonyolítása, az intézetek devizanyilvántartása, a köteles- és duplumpéldányok eljuttatása az intézetek könyvtáraihoz, a nemzeti tulajdonba került könyvanyag: hálózati adminisztrációja s a körültekintő munka után kiválasztott könyvek (3606 kötet) igénylése az intézeti könyvtárak számára, a cseréből és kultúrcseréből származó főléspéldányok intézeti profil szerinti szétosztása volt ennek a hálózati munkának a lényege.

A könyvtári központosítás helyességét igazolta az a tény is – ennek gyakorlati következményei is jelentkeztek – hogy a hálózat tagjai megismerve a központosítás jelentőségét és értékelve Szerzeményezési Osztályunk segítő munkáját, fokozott igényekkel léptek fel, könyvtári problémáikkal egyre gyakrabban keresték fel a központot [...]

Külön kell szólnunk szakbibliográfiai és dokumentációs, továbbá könyvtártudományi munkánk helyzetéről. Mérlegünk ezen a területen nem mindenben megnyugtató. Igen nagy mértékben – akadémiai helyzetünkől következőleg – támogattuk az akadémiai szakosztályok által megfelelő javaslatba hozott dolgozóink tudományos munkáját kutatónapok formájában. Erre a fontos kérdésre és annak könyvtári összefüggéseire még visszatérünk. Legkevésbé sikerült a könyvtártudományi munkák beépítése az intézeti tervbe. Egyéni munkáktól eltekintve két »határterületen« folyt tevékenység: a magyar könyvtártudomány bibliográfiájának területén értünk el kezdeti eredményeket (154 folyóiratkötet feldolgozása) s tovább folyt – ha korlátozott lehetőségek között is – a többnyelvű könyvtárági szakszótár anyagának gyűjtése és rendezése. Az 1954 folyamán megalakult Könyvtártudományi Főbizottság hatása és cél-

hiteltámogatása azonban még nem érvényesülhetett munkánkban. Jobb eredményeket értünk el a szakbibliográfiai és dokumentációs munka területén, sőt a múlt év az előző idők bizonytalanságával és célkitűzéseinek általános voltával szemben megszilárdulást és céltudatosságot hozott. Világossá vált, hogy bibliográfiai osztályunk főfeladata az akadémiai kutatás támogatása, dokumentációs területen pedig az MTA és a külföldi akadémiák működésével, tudománypolitikai célkitűzéseivel, szervezeti problémáival kapcsolatos anyag összegyűjtése. [...]

Az Akadémia Könyvtárában a tudományos munka folytatását jelenleg kétféle módon biztosítjuk s ez elvszerűen következik a könyvtár akadémiai jellegéből. Tudományos dolgozóinkat kutatónap biztosítása útján igen jelentékeny számban vonták be erre illetékes szerveink az Akadémia keretein belül folyó tervmunkákba. Ez örömdetes jelenség – hiszen intézetünk így tevékenyen tud közreműködni az MTA célkitűzéseinek megvalósításában s aktív módon járul hozzá a szaktudományok egyes részletfeladatainak megoldásához. Jól tudjuk, hogy az aktuális könyvtári feladatok elvégzésében a kutatónapok rendszere mennyiségileg felmérhető hiányokra vezet. Természetes kötelességük tehát illetékes akadémiai szerveinknek s a könyvtár vezetőségének is, hogy ezeket a kutatónapokat igen megokolt esetekben javasolják, engedélyezzék s tartsák fenn. Azért hangsúlyozzuk ezt, mert bizonyos helytelen liberalizmus ütötte fel a fejét ezen a területen. A kutatónapok teljes eltörlése azonban nemcsak a szaktudományok fejlesztése, de könyvtári szempontból is hátrányos lenne. Az Akadémia Könyvtára enciklopédikus jellegű tudományos könyvtár s a könyvtári munka minősége – bármilyen beosztásban munkálkodjanak is könyvtárosai – a dolgozók tudományos képzettségétől igen nagy mértékben függ. Az alkotó tudományos munka elmélyültebbé, színesebbé és eredményesebbé teszi a könyvtári szakmunkát is. Szükséges

azonban rámutatni arra is, hogy a könyvtár-tudományi munka támogatására a vezetőségnek sokkal nagyobb gondot kell fordítania, hiszen a Könyvtártudományi Főbizottság célkitűzései s az újra meginduló Magyar Könyvszemle immár reális alapot nyújtanak az ilyenfajta tudományos tevékenység számára. Az intézeti tervmunka szempontjából azonban – a valóságosan kiesett munkaórákon kívül – komoly nehézséget okoz az a körülmény is, hogy a könyvtári dolgozók tudományos munkájának eredménye – mint publikáció – nem könyvtári kiadványként jelentkezik, hanem tudományos kutatóintézeteink (akadémiai osztályok) kiadványaiban realizálódik. Márpedig az Akadémiai Könyvtár nemcsak a tudományos kutatást támogató intézmény, de egyúttal önálló tudományos intézet is, melynek saját tudományos programja is van s igen fontos feladata a könyvtártudomány fejlesztése. Éppen ezért azt a megoldást választottuk, hogy bibliográfiai és könyvtártudományi témáinkat fokozott mértékben építettük be az 1955. évi könyvtári munkatervbe s összehangoltuk a kurrens könyvtári munkákkal és a szaktudományi célokat szolgáló kutatónapokkal. [...]

Dolgozóink tudományos felkészültségén és kitaró munkáján kívül az Akadémia illetékes osztályaitól, a Könyvtártudományi Főbizottságtól és az Akadémiai Kiadótól is jelentékeny

segítséget kérünk és várunk, hogy célkitűzéseinknek a megkívánt színvonalon tudjunk megfelelni. Hangsúlyozni kell, hogy az Akadémia Könyvtára nem egy könyvtár a sok közül, hanem a magyar tudomány legfőbb szervező, irányító és vezető hatóságának és testületének nagy történeti múlttal, rengeteg értékkel rendelkező tudományos nagykönyvtára. Éppen ezért kiadványainak (akár a jelenleg folyó kutatásokat elősegítő, akár nagy és rejtett értékeit feltárók is azok) az olvasást, tanulmányozást és terjesztést lehetővé tevő nyomtatott formában kellene a jövőben megjelenniük: a sokszorosítási technika nem buzdít kiadásra, olvasásra és terjesztésre. Már a második ötéves terv tudományos célkitűzései felé vezet bennünket az a program, ami itt éppen csak érinteni akarunk: könyvtárunk különgyűjteményeinek igen nagy kulturális, tudományos és nemzeti értéket jelentő kódex kézirat-, és könyvritkaságai vannak. Ezeket korszerű, tudományos apparátussal készült katalógus- és forráskiadványokban kell feltárni és megjelentetni. Nemcsak a magyar tudományosság meritene ezekből nagy hasznot s tudománytörténeti kutatásunk jutna fontos munkaeszközökhöz és forrásgyűjteményekhez, hanem a nemzetközi tudományos fórumokon is méltóan és haszonnal képviselnék a Magyar Tudományos Akadémiát.

Forrás: Haraszthy Gyula – Sz. Németh Mária: A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának munkája in Akadémiai Értesítő 1955. LXII. kötet, 508. szám, 59-69. p.

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!

Lezárva: 2016. június 15.

Felelős kiadó: az Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke

Kiadó: Egyházi Könyvtárak Egyesülése

Felelős szerkesztő: Török Beáta Tördelte: Tegzes Béla

Az Egyesülés székhelye: 1092 Budapest, Ráday utca 28.

A szerkesztőség címe: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

E-mail: biblio@sapientia.hu Telefon: 1-486-4421

Nyomtatott kiadás: ISSN 2064-9290

Online kiadás: ISSN 2416-0229